

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

Η ΕΝΙΑΥΣΙΟΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ «ΜΟΥΣΙΚΗΣ»

Μετά τοῦ παρόντος τεύχους συμπληροῦται, χάριτι θεῆς, ἡ ἐνιαύσιος τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ σταδιοδρομία. Κατὰ πόσον ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἡ περὶ τούτου κρίσις ἐπαφίεται εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας. Τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν ὅτι ἐφ' ὅσον ἦτο ἡμῖν δυνατὸν εἰργάσθησεν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Αἱ 364 σελίδες, τὰ 140 πρωτότυπα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄσματα καὶ αἱ 60 καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες, αἱ εἰκονίζουσαι ἰδίως τὴν μουσικοφιλολογίαν τῆς ἡμετέρας φυλῆς, νομίζομεν ὅτι λαλοῦσιν εὐγλωττότατα. Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἡ μεσαιωνικὴ βυζαντινὴ καὶ ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ, δημώδης τε καὶ λογία, παρήλασαν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Μουσικῆς» κατὰ τοιοῦτον εὐληπτον καὶ εὐχρηστον τρόπον, ὥστε ἡ οἰκογένεια, ἡ ἐκκλησία, ἡ σχολή, τὸ θέατρον καὶ ἐν γένει ὁ ἰδιωτικὸς καὶ ἔθνικὸς τῶν Ἑλλήνων βίος καὶ μουσικῶς νὰ παρακολουθῆται καὶ νὰ ἐγκατοπτρίζηται.

Ἄλλ' ἡ ἡμετέρα φυλὴ, καὶ μεθ' ὅλον τὸ ἔνδοξον αὐτῆς παρελθόν, δὲν ἐλησμονήσαμεν ὅτι ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον τμήμα τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος· διὰ τοῦτο δὲ δὲν παρελίπομεν νὰ παρακολουθήσωμεν καὶ τὴν παγκόσμιον μουσικὴν κίνησιν καὶ ἐργασίαν, μάλιστα δὲ τῆς σοφῆς Δύσεως, ἐν ἣ τὰ μάλιστα λατρεύονται αἱ ἑλληνίδες μοῦσαι. Ἄλλως δ' ἔχομεν σχηματίζει ἐν ἡμῖν τὴν ἀμράδαντον πεποίθησιν ὅτι ὅσον πλείοτερον παρακολουθεῖται ἡ παγκόσμιος μουσικὴ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ ἀξία καὶ ἡ θέσις τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς ἐξαιρεται καὶ ἐκτιμᾶται, καθόσον διὰ τῶν πραγμάτων τότε καταδεικνύται ὅτι ὄντως ἡ νεωτέρα μουσικὴ κατὰ θεορίαν καὶ κατὰ πρᾶξιν παρακολουθεῖ τὴν ἐξέλιξιν τῆς θείας τέχνης τῶν μουσικωτάτων ἡμῶν προγόνων. Ὁ ἐπίλογος δὲ τῆς μελέτης τῆς μουσικολογικῆς κορυφῆς τῆς Γαλλίας Bourgault-Ducoudray, ὃν ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιεύομεν, ἐπιμαρτυρεῖ τὰ λεγόμενα.

Δὲν δυνάμεθα ἢ εὐγνωμόνως νὰ δεχθῶμεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπιδειχθεῖσαν εὐμένειαν τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου, ἐξ ὅλων τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων τοῦ ὁποίου παρεσχέθη ἡμῖν ἡ δέουσα παραθαρουντικὴ ὑποστήριξις. Ἰδιαζόντως δὲ ἐνίσχυσεν ἡμᾶς ἡ πρὸς τὰς προσπάθειαις τῆς «Μουσικῆς» ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ ὑποστήριξις τοῦ ἀειμνήστου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὡς καὶ τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ, Ἀλεξανδρείας Φωτίου καὶ Ἀντιοχείας Γρηγορίου.

Ἄλλ' ὅτι ἐτι μᾶλλον διαθρύπτει ἡμᾶς εἶνε ὅτι ἡ «Μουσικὴ» εὐμένως ἤδη εἰσῆχθη καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ Ἀνάκτορα τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου τοῦ Α', τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης Ὀλγας, τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπίσης δὲ φιλοξενεῖται αὕτη καὶ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τῆς Α. Μ. τοῦ μουσοτραφοῦς Ἀυτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου τοῦ Β', ὃ καὶ αἱ ὑπὲρ τῆς μουσικῆς ἀσχολίαι καὶ μουσουργίαι εἶνε ἤδη γνωσταὶ καὶ τῷ Πανελληνίῳ.

Ἐπίσης μεταξὺ τῶν ἀναγνωστῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς «Μουσικῆς», καταλέγονται καὶ οὐκ ὀλίγοι ξένοι, οἷον Γάλλοι, Γερμανοί, Ἀγγλοί, Ἰταλοί, Ρῶσσοι, Ὀλλανδοί, Βέλγοι, Ἰσπανοί, Ρωμοῦνοι, Βούλγαροι καὶ Ἀμερικανίδες ἐτι ἐκ τῶν ἀπωτάτων τῆς Ἀμερικανικῆς γῆς γωνιῶν. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι

οἱ ξένοι ἐνδιαφέρονται κυρίως περὶ τοῦ ἀνεκμεταλλεύτου ὑλικοῦ τῆς ἀγνώστου αὐτοῖς ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἥτις εἰς αὐτοὺς εἶνε εἰσέτι terra incognita. Τὸ τοιοῦτο ἄλλως τε ἐδήλωσαν ἡμῖν καὶ σοφοὶ τινες ἀκαδημειακοί, καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, καλλιτέχνη κτλ. Ἐκ τούτων ἄρα δήλον γίνεται ὅτι καλλιεργούντες τὴν ἀνεκμετάλλευστον ἑλληνικὴν μουσικὴν προσφέρομεν ὑπηρεσίας οὐ μόνον τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει, ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις, πλουτίζοντες τὴν ἐν γένει διεθνῇ μουσικολογίαν δι' ἀγνώστου μέχρι τοῦδε μουσικοῦ ὑλικοῦ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς τέχνης.

Εὐχαριστοῦμεν θεομῶς τοὺς πολιτίμους ἡμῶν συνεργάτας, τοὺς τε τακτικούς καὶ ἐπικούρους, ὡς καὶ τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητάς ἡμῶν, οἵτινες πεποιθήμεν ὅτι οὐ μόνον αὐτοὶ θὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν τελεσφόρον αὐτῶν ὑποστήριξιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους θὰ παρωτρύνωσιν εἰς τοῦτο. Ἐπίσης εὐχαριστοῦμεν καὶ τὸν ἑλληνικὸν καὶ ξένον τύπον τῆς πρωτευούσης, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, τὸν μεγαλοφρονότατον τοῦτον ψάλτην τῶν ἰδεωδῶν τῶν ἐθνοτήτων καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, διὰ τὰς ἐκάστοτε εὐμενεῖς ἀναγγελίας τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσι σπεύδομεν νὰ διαβεβαιώσωμεν ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔργον οὔτε κἂν εἰς τὸ Α τῆς δθᾶσεως αὐτοῦ ἐξίκετο, διότι ἡ μὲν πάτριος τέχνη εἶνε λίαν μακρά, βραχύτατος δ' ὁ χῶρος τοῦ ὄργάνου τῶν ὑπὲρ αὐτῆς προσπαθειῶν. Ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἡ θαυμασίως τὸν ἑλληνικὸν ἐν γένει πολιτισμὸν τιμήσασα καὶ δοξάσασα, τοσοῦτον τυγχάνει ἀκαλλιέργητος τεχνικῶς, ὥστε αἱ ὑπὲρ αὐτῆς προσπάθειαι νὰ ὑποστηρίζωνται ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς οὐσιαστικώτερον καὶ θετικώτερον.

Διὸ πρὸς πληρεστέραν τῶν ἰδεωδῶν τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ἐξυπηρέτησιν ἀποτεινόμεθα πρὸς ἅπαντα τὰ ὑγιᾶ τοῦ ἡμετέρου Γένους στοιχεῖα· πρὸς τοὺς φιλομούσους καὶ φιλογενεῖς ἰδιώτας, πρὸς τὰς κοινότητας, πρὸς τὰ πανελλήνια Σωματεῖα κτλ., ὅπως ἐλθῶσι κατὰ τὸ ἐνὸν ἀρωγοὶ εἰς τὸ ἡμέτερον ἔργον. Δὲν θέλομεν νὰ κολακεύσωμεν τὰ ὄρα δι' ἐλαφρῶν ἁσμάτων, ἀλλὰ νὰ ἐξάρωμεν τὴν ψυχὴν καὶ τὸ φρόνημα δι' ὑγιῶν μουσουργημάτων. Δὲν θέλομεν νὰ παράσχωμεν αἰσθητικὴν ἀπλῶς τέρψιν διὰ κορδακιζουσῶν μελωδιῶν, ἀλλὰ δι' ἠθοποιῶν καὶ ἐθνοποιῶν μελῶν νὰ ἐξάρωμεν τὰς ψυχὰς πρὸς τὰ ὑψηλῆ τῆς ἡμετέρου Γένους ἰδεώδη, ὧν ἡ θεία τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνη ἐτάχθη ὡς ἡ ἀρίστη καὶ ἡ καλλίστη ψάλτρια. Ὑπὸ τοιοῦτον λοιπὸν πρόγραμμα ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἡμετέρας προσπάθειαι παρακαλοῦμεν τοὺς ὁμογενεῖς ὅπως ἐπιχύσωσιν ἔλαιον ἐπὶ τῆς μουσικῆς ἡμῶν λυχνίας, ἵνα οὕτω καὶ ἐν τῇ μουσικῇ τηρῆται ἄσβεστος ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ, αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΔΑΚΡΥΟΝ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΣΜΟΥ

ΕΠΙ ΤΩΙ ΘΑΝΑΤΩΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'

Σηκῶθκα, νίφκα κ' ἔστρεψα κατ' τοῦ ἡλιοῦ τὴν Πύλην,
νὰ φχαριστήσω τὸ Θεὸ μὲ τῆς ψυχῆς τὰ χεῖλη,
ποῦ πάλι στή γλυκερὰ ζωὴ μὲ σήκωσεν ἀπάνω.
Μά!δουὸ Σταυροῦς, σᾶν χριστιανός, δὲν πρόφθασα νὰ κάνω,
κ' ἀκού' κροτοτριξίματα, ποῦ τὴν καρδιὰ σπαράζουν,
κ' ἀκού' βροντοτοσακίσματα, ποῦ τὴν ψυχὴ τρομάζουν!
κ' εἶπα στὸ νοῦ μου μὲ ψυχὴ δειλὴ καὶ τρομαγμένη,
κακὸ μεγάλο θᾶγενε στή γῆ τὴν Οἰκουμένη!
μὴ κάστρα νὰ σωριάστηκαν, μὴνα ψηλὰ παλάτια;
μὴ πλάτανοι νὰ πέσανε, ἢ γέρικα ἐλάτια;
μ' αὐτὸς ὁ κοσμοχάλασμος δὲν εἶχε πάψη ἀκόμα,
κ' ἀκού' νὰ στεναγμὸ τρανό, σᾶν ἀπὸ μύριον στόμα!
μὴ Δράκοι νὰ στενάξουνε; μὴνα Στοιχεῖὰ βογγᾶνε;
ἢ μὴ καὶ σκούζουν Γίγαντες;... τί θᾶμα τοῦτο ἴανε;—
Γιὰ πέ μου σύ, βρεὲ σταυραετέ, ποῦ ἀψηλὰ πετιᾶς
καὶ μὲ ματιὰ σᾶν ἀστραπὴ στὰ χαμηλὰ κνιτᾶς!...
—“Αχ! κάστρα δὲν σωριάστηκαν, οὔτε ψηλὰ παλάτια!
κ' οὔτε πλάτανοι πέσανε, ἢ γέρικα ἐλάτια!

οὔτε βογγοῦνε τὰ Στοιχεῖα καὶ Δράκοι δὲν στενάξουν!
οὔτε κ' αὐτοὶ οἱ Γίγαντες στὸν πόνο τοὺς φωνάζουν!
μόν' ἔπεσε νεκρὸ στή γῆ ἓνα πελώριο σῶμα!
κ' ἔκλεισε πρὶ παντοτεινὰ γλυκὸ ἓνα κ' ἄγρο στόμα.
— Μὰ ποιὸς Αὐτός, ποῦ πέθανε; γιὰ πέ μου τον κ' ἐμένα.
γέρος, δὲν βλέπω μακρὰ καὶ ζῶ μακρὰ στὰ ξένα!
—“Ενας! στὸ κόσμον ξακουστός! τὸν ξέρεις δίχως ἄλλο!..
“Ενας! ποῦ τὸν ἐλέγανε Καλόγερο Μεγάλο!..
γι' Αὐτὸν κ' αὐτὸ τὸ βογγητό, π' ἀκούεις, εἶναι κλάμα,
τοῦ Γένους κ' ὄλου τοῦ Σταυροῦ, ποῦ ὄλοι κλαῖν ἀντάμα!
—“Αχ! εἶσαι Σὺ! Ἰωακείμ! τοῦ Γένους τὸ Καμάρι!..
μὰ... πῶς;... καὶ Σένα τόλμησε ὁ Χάρος νὰ σὲ πάρη;
καὶ πῶς; δὲν Σοῦ φοβήθηκε τὰστραποδόλον μάτι,
ποῦ ἦταν φάρος ἄσβεστος ἔς τοῦ Γένους τὸ παλάτι;
Σὲ νόμιζα ἀθάνατον!... ἄχ! τί, γιατί πεθαίνουν
τέτοια Σημάδια ἀνθρώποι! ποῦ σπάνια τέτοιοι βγαίνουν;!
“Αχ! Θεέ μου! τέτοιους Γίγαντας γιατί στὸν κόσμον φέρνεις
σᾶν σέλας νὰ τοὺς βλέπωμε καὶ πάλι νὰ τοὺς παίρνῃς!;

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ΄ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ ἑλληνικὴ ὀρθοδοξία μετ' ἀφράτου λύπης ἐνωτίσθη τὸν ἀπροσδόκητον θάνατον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ λαοφιλοῦς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ΄. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἔτι στιγμῆς τοῦ θανάτου μέχρι τῆς ὑστάτης ὥρας τῆς ταφῆς οὐδὲν ἄλλο κατεδείχθη ἢ ἡ ἐκ μεγάλης ἐκτιμήσεως προερχομένη εἰλικρινὴς λύπη τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν λατρευτὸν αὐτοῦ ἔθναρχον. Δικαίως δὲ σύμπαν τὸ ἑλληνικὸν ἐπένησε τὸν μέγαν αὐτοῦ ἔθναρχον καὶ πρωθιεράρχον, διότι ποικιλοτρόπως ἐθεράπευεν Οὗτος μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ πλεον ὑψηλὰ καὶ τὰ πλεον μεγάλα τῆς ἐνδόξου ἡμῶν φυλῆς ἰδεώδη. Ἡ ἐπομένη περικοπὴ τοῦ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ ἐκφωνηθέντος ἐπικηδείου λόγου τοῦ ἀρχιεραρχατέως τῆς Ι. Συνόδου ἀπεικονίζει πληρέστατα τὸν ἰδιαίοντα χαρακτῆρα τοῦ ἔθνοπρεποῦς Πατριάρχου.

« Ἄλλ' ὅ,τι κυρίως ἀπετέλει τὸ κέντρον τῶν σκέψεων καὶ ἐνεργειῶν αὐτοῦ, τὴν ψυχὴν, οὕτως εἶπεν, τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἥτο ἡ πρὸς τὰ εὐγενῆ ἰδεώδη ἀκράδαντος αὐτοῦ πίσις, ἥτις ἦτο ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων καὶ καθοδηγῶν τὰς τρίβους αὐτοῦ ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἐθναρχικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ ψυχὴ, ἀκαδέκτως ριπτομένη εἰς τοὺς ἀπεράντους ὠκεανούς τῶν αἰώνων καὶ συναντῶσα γενεὰς γενεῶν, παρούσας καὶ παρωχημένας, καὶ οἷονεὶ θίγουσα καὶ ψηλαφοῦσα τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους, ἐργαζομένη εἰς ὄγκον αἰώνων, ὄγκον πεποιθήσεων, ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν, οὐρανοδίνητος μεταρσιουμένη εἰς ὑπερνέφελα ὑψηλοῦ δυσχερῶς ἠδύνατο ν' ἀκολοιθῆσιν αὐτὴν οἱ μὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐλαννόμενοι, οἱ τὴν πεζὴν πραγματικότητα ὑπολογίζοντες, καὶ οἱ ψυχραίμως τὰς περιστάσεις ἐκάστοτε ἀναμετροῦντες καὶ διιλύζοντες. Καὶ ἐν ᾧ οἱ περὶ αὐτὸν ἐκάστοτε μετὰ μειδιάματος ἀπορίας προσέβλεπον πρὸς τὰς τολμηρὰς ταύτας πτήσεις, αὐτὸς ὡς γίγας ἀετὸς διέσχισε τοὺς αἰῶνας περισυλλέγων ῥάκη δόξης ἀρχαίας περιλάμπρου πρὸς διακόσμησιν τῆς διατήτου Ἐθναρχικῆς του ἀλουργίδος. Ἐχων δὲ πλήρη συναισθήσιν τῆς μεγάλης κληρονομίας τοῦ ἔθνους, οὐ τινος τὰς τύχας διεπιστεύθη, οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθη νὰ περιορισθῆ εἰς τὴν σκληρὰν πραγματικότητα, τὴν ὁποίαν πολλάκις καὶ ἀπηξίου ὄλως ν' ἀντιμετωπίσῃ, προτιμῶν νὰ ἐντροφᾷ εἰς τὸν ἰδιαίτερον

κόσμον τῶν ὀνειρῶν του, τῶν ὁποίων μετὰ πεποιθήσεως ἀπεξεδέχεται τὴν ἄσπον ἔνεστι ταχίστην πλήρωσιν. »

Ἄλλ' ὁ θάνατος Ἰωακείμ τοῦ Γ΄ δὲν ἐνδιαφέρει μόνον τὸ σύνολον τοῦ ἔθνους, ἀλλ' εἰδικώτερον καὶ τὴν ἑλληνικὴν μουσικολογίαν, καθόσον ὁ ἀείμνηστος πρωθιεράρχης ἦτο ἐκ τῶν ἄγαν θαυμαστῶν καὶ προβιβαστῶν καὶ τῆς θείας τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Δαμιασκηνοῦ τέχνης. Τὴν ἱερὰν τέχνην ἠθέλην οὗτος σεμνὴν μὲν καὶ ἀπέριττον, ἀλλὰ καὶ πλήρη θρησκευτικοῦ μεγαλείου κατὰ τὰ πάτρια μουσικὰ ὑποδείγματα, μάλιστα δὲ τῶν χορῶν τῆς Ἁγίας Σοφίας· τὴν δὲ κοσμικὴν μουσικὴν καθ' ὅλα σύμφωνον πρὸς τὸν ἰδιαίοντα ἔθναρχον ἡμῶν χαρακτῆρα.

Τὴν σχολικὴν ἰδίως μουσικὴν, δι' ἧς ἔθνοποιῶς καὶ ἠθοποιῶς μορφοῦται ἡ σπουδάζουσα ἑλληνικὴ γενεά, ἐπέζητει ἀκραιφνῶς ἔθναρχον. « Ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐν τῇ τελετῇ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου τῆς Κοιότητος Πέραν ἤκουσεν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ἑλληνίδων μαθητριῶν ξενικὰς μολπὰς καὶ ξενικὰ ἔσματα, δριμύτως ἐψέξεν αὐτά, συστήσας βροντοφώνως τὴν ἔθναρχον μουσικὴν καὶ τὰ ἔθναρχα ἔσματα. Τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξε καὶ ἐν ἄλλαις σχολαῖς ὁ μέγας ἔθναρχος, ὁ ἐκτιμῶν τὴν δύναμιν τῆς ἔθναρχικῆς μουσικῆς τόσον, ὅσον ἴσως ὀλίγοι μεγαλόσχημοι παιδαγωγοί. Ἐπίσης καὶ ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τοῦ « Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου » καὶ τῆς « Ἐκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς » πολλαχῶς ἐμόχθησεν· ἀλλ' αἱ ἀκανθαὶ τῆς ἀμαθείας ἱεροψαλτῶν τινων παρεκώλυον τὰς πατρικὰς ταύτας προσπαθείας καὶ φροντίδας.

Ἐκεῖνο ὅμως διὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἑλληνικὴ μουσικολογία χρυσοῖς γράμμασι θ' ἀναγράψῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἑλληνος πρωθιεράρχου εἶνε ἡ κατὰ πρωτοβουλίαν τῆς πρώτης Αὐτοῦ Πατριαρχείας σύστασις τῆς Μουσικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ 1883, αἱ ἐργασίαι τῆς ὁποίας, μεθ' ὅλας τὰς ἐν τισὶ σημεῖοις παρουσιαζομένας ἀτελείας, εἶνε ἡ μόνη θετικὴ ἐπιστημονικὴ ἐργασία. Ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι σήμερον ὑπὲρ τῆς ἀπορφανισθείσης ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης τοιαύτη ἐργασία δὲν ἐγένετο. Ἡ κατωτέρω ἄλλως τε δημοσιευομένη ἔκθεσις τῆς ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς μετὰ τῆς εἰκόνας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ψαλτηρίου εἶνε τρανωτάτη τῶν λεγομένων ἐνδειξις.

Ἡ « Μουσικὴ », θρηνοῦσα τὴν ἀπώλειαν τοιοῦτου μεγαλοπράγμονος καὶ τῆς ἔθναρχικῆς μουσικῆς ἰδέας ἐνθέρμου ζηλωτοῦ, ἐν θρηνώδει μολπῇ ἀναφωνεῖ

Αἰώνια ἡ μνήμη Αὐτοῦ !

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΝ ΕΤΕΙ 1883

Ἐπὶ τῆς α' πατριαρχείας τοῦ ἀειμνήστου Ἰωακείμ Γ' συνεστήθη ἑπταμελὴς μουσικὴ ἐπιτροπὴ πρὸς μελέτην τῆς ἐκκλ. ἡμῶν μουσικῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μετὰ μακρὰν συνεργασίαν ὑπέβαλε πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον τὴν παρούσαν ἔκθεσιν. Ἡ τύχη τῶν ἐν αὐτῇ μνημονευομένων μουσικῶν κειμένων ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β παραμένει ἀγνωστος. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν δὲ ψαλτήριον, τὸ καὶ ἄλλως Ἰωακείμιον ψαλτήριον καλούμενον, μετὰ πολλὰς περιπετείας παραμένει ἀχρηστον καθ' ὅλα ἐν τινὶ γωνίᾳ τῶν Πατριαρχείων διὰ τὸ δύσχρηστον αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτοῦ κατεσκευάσθη εἷτα, δαπάναις τοῦ μουσικοφίλου Πατριάρχου προφῆν Κων. πόλεως κ. Κωνσταντίνου Ε', ἕτερον μικρότερον ὄργανον, ὀνομασθὲν *Κωνσταντίνειον ψαλτήριον*. Καὶ τοῦτο, διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μουσικῆς Σχολῆς μετακομισθὲν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γ. Σχολῆν, παραμένει ἐπίσης ἀχρησιμοποίητον. Ἡ «Στοιχειώδης διδασκαλία τῆς ἐκκλ. μουσικῆς» ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (στ' τεύχος τοῦ ἔ. 1887). Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ τύχη τῶν Πρακτικῶν τῶν ὁσ τακτικῶν συνεδριῶν παραμένει ἀγνωστος. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι ὁ μόνος ἐκ τῶν μελῶν ἐπιζῶν γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπείας κ. Γ. Πρωγάκης θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ διαφωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τῆς τύχης αὐτῶν, τὰ ὁποῖα οὕτω θὰ λύσωσι πολλὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῶν γενομένων σπουδαίων ἐργασιῶν. Εἶνε τὸ ἔργον ἐθνικὸν καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ, χάριν τῆς ἱστορίας τῆς ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης, πρέπει νὰ γνωσθῇ.

*Παναγιώτατε καὶ Θειοτάτε Δέσποτα,
ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος.*

Ἡ προνοία ἐκκλησιαστικῆ συστάσα τῷ 1881 Μουσικῇ Ἐπιτροπῇ, ἐντολὴν ἔχουσα τὴν ἐκπόνησιν σχεδίου τινὸς τῶν εἰσακτέων τακτοποιήσεων τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς Μουσικῆς, καὶ πρὸς καθορισμὸν αὐτῆς ἀπὸ παντὸς ξενισμοῦ καὶ πάσης ἀυθαιρεσίας, περάνασα μετὰ μακρὰν καὶ σύντονον μελέτην τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ ἔργον, ὑποβάλλει αὐτὸ ταπεινῶς καὶ εὐσεβᾶστως τῇ Ὑμετέρᾳ Θ. Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐπιτροπῆς συγκεφαλαιοῦνται εἰς τὰ ἐξῆς:

α'] Εἰσήγαγεν ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἐν τῇ πράξει τοινικὴν βᾶσιν ὠρισμένου ὕψους 256 παλμῶν, καὶ τὴν βᾶσιν ταύτην παρεδέξατο ὡς τὸν τόνον γ , ἀφ' οὗ ὡς ἐξ ἀφε-

τηρίας τονίζονται πάντες οἱ λοιποὶ φθόγγοι. Πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐνέκρινεν ἵνα εἰσαχθῇ τοῦ λοιποῦ ἡ χρῆσις τοναρίου ἀναδιδόντος τὸν φθόγγον γ πρὸς

ὁδηγίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ψαλλόντων.

β'] Κατέταξεν εἰς ὠρισμένας χρονικὰς ἀγωγὰς πάντα τὰ εἶδη τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν μελῶν, καὶ ἐνέκρινεν ἵνα εἰσαχθῇ πρὸς ἀκριβῆ τήρησιν τῆς ἀγωγῆς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ὁ Μετρονόμος.

γ'] Ὄρισε τὰ μουσικὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα δέον μόνον νὰ ψάλλωνται ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις (Κατάλογος αὐτῶν περὶ τὸ τέλος ὑπὸ στοιχείῳ Α).

δ'] Ἐξέπότησε μουσικὸν κείμενον τῆς ἱερᾶς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς πασῶν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν (ἔπεται περὶ τὸ τέλος ὑπὸ στοιχείῳ Β).

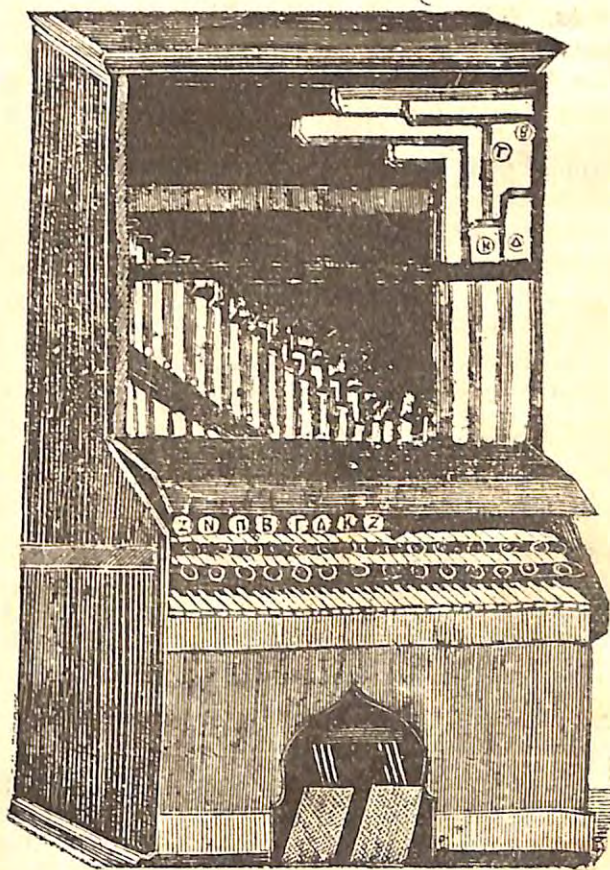
Ἡ ἐργασία αὕτη ὑποβληθεῖσα τῇ ἁγίᾳ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως αὐτῆς, ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ἐνετάλη ἵνα χωρήσῃ ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ἐπιληφθῇ ἐπὶ σπουδαιότερων ζητημάτων κατὰ τὸ ὑπ' αὐτῆς συνταχθὲν καὶ συνοδικῶς ἐγκριθὲν πρόγραμμα.

Σκοπὸς τῶν ἐν τῷ προγράμματι τούτῳ προχαραχθεῖσῶν

ἐργασιῶν ἦν αὐτὴ ἡ διάσωσις τῆς οὐσίας τοῦ ἱεροῦ μέλους, ὅπερ περιωθὲν μέχρι τοῦδε διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ, ἕνεκα τῆς καταπλημυρούσης ἡμᾶς ξενοφωνίας.

Οὔτε ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου, οὔτε ἡ παντελής ἔλλειψις τῶν καταλλήλων μουσικῶν βοηθημάτων ἀπεθάρρυναν τὴν ἐπιτροπὴν προστησαμένην δὲ τὴν παράδοσιν ὡς μόνον ὁδηγὸν καὶ γνώμονα καὶ μέτρον φωνητικόν,

ε'] διηκρίβωσε τὰ τονιαῖα διαστήματα τὰ ἐν τοῖς τρισὶ γένεσι τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς ἀπαντῶντα, καθώρισε δὲ αὐτὰ μετ' ἐπιστημονικῆς καὶ μαθηματικῆς ἀκριβείας ἐπὶ τοῦ μονοχόρδου, ὀργάνου ὠρισμένου ἐν τῇ φυσικῇ εἰς ἀκουστικὰς μελέτας καὶ θεωρίας.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ

Γ'] Ἡτύχησε νὰ ἐπινοήσῃ κατάλληλον καὶ εὐχρηστον ὄργανον μουσικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου νὰ ἐκτελῶνται μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας αἱ ἐπὶ τοῦ μονοχόρδου ὀρισθεῖσαι διαίρεσεις τοῦ φθόγγου. Τὸ ὄργανον τοῦτο κληθὲν Ψαλτήριον καὶ κατασκευασθὲν ἀδείξαι καὶ δαπάνη τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας θεωρεῖται παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς

1] ἐπιτήδειον πρὸς ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τοῦ ἱεροῦ μέλους ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ διαστήματα, καὶ πρὸς ἀπόδοσιν τῶν σημείων τῆς ποιότητος, ὅσον εἶναι δυνατὴ ἀπὸ ἀψύχου ὄργάνου

2] κατάλληλον πρὸς σαφῆ καὶ μεθοδικὴν διδασκαλίαν

3] ἀπαραιτήτον πρὸς ἐρμηνείαν τῆς μουσικῆς θεωρίας, διότι δι' αὐτοῦ αἴρεται πᾶσα περὶ αὐτὴν σύγχυσις καὶ ἀοριστία, καὶ

4] συντελεστικὸν πρὸς παγίωσιν τῆς σαλευομένης παραδόσεως.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ὄργάνου τούτου κατεδείχθη ἀρκούντως

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΕΜΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΜΑΧΑΙΣ

Β'

Ὁ Ἰάσων ἐπιχειρῶν τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν διὰ τὸ χρυσόμαλλον δέρας συμπαρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν μουσικὸν Ὀρφέα, ὅστις διὰ τῶν περιπαθῶν τῆς λύρας αὐτοῦ μελωδημάτων οὐ μόνον ἐτήρει ὑψηλὸν τὸ φρόνημα τῶν συνεκστρατευόντων, ἀλλὰ προελάμβανε καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἀταξίαν ἢ παρεκτροπὴν.

*

Οἱ Σπαρτιᾶται εἶχον πλῆθος πολεμικῶν ἡσμάτων, τὰ ὅποια οἱ σπαρτιατοῦ παιδὲς ἀπὸ μικρῆς ἡλικίας ἐδιδάσκοντο. Εἶχον τὰ ἔσματα ταῦτα κέτρον ἐγερτικῶν θυμοῦ καὶ φρονήματος καὶ παραστατικῶν ἐνθουσιῶδους ὁρμῆς. Τὸ ποιητικὸν δὲ αὐτῶν κείμενον ἦτο μὲν ἀπλοῦν καὶ ἀφελές, ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον ἦτο ἔπαινοι τῶν ὑπὲρ τῆς Σπάρτης ἀποθανόντων καὶ εὐδαιμονιζομένων καὶ φόβοι τῶν εἰς φυγὴν τρεπομένων, ὡς ἀλγεινὸν καὶ κακοδαίμονα βιούντων βίον· ἄλλα δὲ πάλιν ἐπαγγελία καὶ μεγαλυνχία πρὸς ἀρετὴν, ἀρμόζουσα εἰς τὰς ἡλικίας τῶν ψαλλόντων.

Ἐπίσης καὶ τὰ ἐμβατήρια καὶ οἱ θούριοι, οἱ μετ' αὐλῶν συνοδευόμενοι, ἦσαν παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαρραλεότητα καὶ καταφρόνησιν τοῦ θανάτου. Ὁ Λυκοῦργος δὲ ἰδίως μὲ τὴν κατὰ πόλεμον ἄσκησιν συνέζευξε καὶ τὴν φιλομουσίαν, ὅπως οὕτω, τὸ ἄγαν πολεμικὸν συναναμιγνύον μὲ τὸ ἐμμελές, ἔχη συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν στρατευομένων. Διὰ τοῦτο οἱ βασιλεῖς τῆς Σπάρτης καὶ ἐν ταῖς μάχαις προέθνον ταῖς μούσαις, ἵνα οἱ μαχόμενοι ὡς πρόχειροι εἰς τὰ δεινὰ καὶ παρέχουσι πράξεις ἀξίας λόγου καὶ μνήμης εὐκλεοῦς. Κατὰ ταῦτα τὰ κλέφτικα τραγούδια τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ γνήσια ἀπηχῆσεις τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς τῶν Σπαρτιᾶτων.

*

Ὅταν τίς ποτε ἠρώτησε, διατί οἱ Σπαρτιᾶται μετ' αὐλῶν ἀγωνίζονται, εἶπεν· Ἴνα, ὅταν πρὸς ρυθμὸν βαίνουσιν, οἱ τε δειλοὶ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι φανεροὶ ὦσιν.

*

Τὸ ὅτι δὲ οἱ Σπαρτιᾶται ἐκ γενετῆς τὴν ἀνδρείαν μετὰ τῆς μουσικῆς συνῆπτον δεικνύει καὶ τὸ ἐπόμενον λίαν χαρακτηριστικὸν παράδειγμα.

Κατὰ τὸν β' Μεσσηνιακὸν πόλεμον οἱ Σπαρτιᾶται κατὰ κράτος ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν Μεσσηνίων ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ μουσηγέτης θεὸς παρήγγειλεν ὅπως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας των ζητήσωσι στρατηγὸν ἐξ Ἀθηνῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τότε τὸν Τυρταῖον, ὁ ὅποιος ἦτο μὲν χωλός, ἀλλ' εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸν θεῖον σπινθῆρα τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως. Ὁ δεινὸς λοιπὸν αἰσιδὸς ἰδὼν ὅτι τὸ θάρρος τῶν Σπαρτιᾶτων εἶχεν ἀκελπιστικῶς καταπέσει, ἵνα προλάβῃ πᾶσαν ἰδέαν πανικοῦ, ἀνεπτέρωσε τὸ φρόνημα αὐτῶν διὰ τῶν πατριωτικῶν αὐτοῦ ἡσμάτων καὶ θουρίων, τὰ ὅποια κατέστησαν αὐτοὺς νικητάς. Διότι ὑπὸ τοὺς ἤχους φρυγίων αὐλῶν καὶ ἡσμάτων ἐξορμήσαντες καὶ πάλιν κατὰ τῶν Μεσσηνίων ἐνίκησαν αὐτοὺς ἀνδρείως. Ἐκτοτε δὲ τὰ φλογερά τοῦ Τυρταίου ἔσματα, πρὸ τῆς ἐνάρετος τῶν

ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἦν ἐπὶ ἔτος ἐφήρμοσαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ κ. κ. Γ. Βιολάκης καὶ Εὐστράτιος Παπαδόπουλος κατ' ἐπιταγὴν τῆς ἁγίας Μητρὸς Ἐκκλησίας.

ζ') Συνέταξε τὴν «Στοιχειώδη διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ψαλτηρίου» σύμφωνα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ θεωρίας τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας.

Τοῦτό ἐστι, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος, τὸ ἀποτέλεσμα, εἰς ὃ μετὰ μακρὰν μελέτην καὶ παντοειδεῖς καὶ ἐνδελεγεῖς δοκιμὰς κατέληξεν ἡ Μουσικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἴνα δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐκτιμηθῇ ἁρμοδίως παρακαλεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν Ὑμετέραν Θ. Παναγιώτητα καὶ τὴν περὶ Αὐτῆν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ὅπως συγκαλέσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλείστους ὄσους τῶν δοκίμων ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικοδιδασκάλων πρὸς ἀκρόασιν παντοειδῶν ἱερῶν ἡσμάτων ἐπὶ τοῦ Ψαλτηρίου ἐκτελεσθισομένων, καὶ βεβαίωσιν ὅτι ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἀπόδοσις κατορθοῦται ἀληθῆς καὶ γνήσια καὶ τῷ διδακτικῷ σκοπῷ συντελεστική.

Ἐπισυνάπτουσα δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ ταπεινῇ αὐτῆς ἐκθέσει τὸ μνησθὲν μουσικὸν κείμενον τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, τὴν Στοιχειώδη διδασκαλίαν, καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν 68 τακτικῶν αὐτῆς συνεδριάσεων, προάγεται νὰ ὑποβάλῃ σὺν ἁμα βαθυσεβάστως τὴν ταπεινὴν αὐτῆς γνώμην περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, ὃν προέθετο ἡ πρόνοια καὶ μέριμνα τῆς ἁγίας Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Καὶ δὴ προτείνει

1] τὴν σύστασιν διαρκοῦς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ καταλλήλων προσώπων ἵνα συνεχίσῃ τὸ ἔργον·

2] τὴν σύστασιν Μουσικῆς Σχολῆς, λειτουργούσης ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης πρὸς διάδοσιν τῆς διδασκαλίας οὐ μόνον μεταξὺ τῶν βουλομένων ἐκμαθεῖν τὴν τέχνην τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν μουσικοδιδασκάλων καὶ ἱεροψαλτῶν ὅπως προσοικειωθῶσι καὶ οὗτοι πρὸς τε τὴν νέαν μέθοδον τῆς διδασκαλίας καὶ πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ ὄργάνου·

3] τὴν ἐκδοσιν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας, ἦν ταπεινῶς ὑποβάλλομεν, καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐγκριθέντων μουσικῶν κειμένων. Ἐξέστω δὲ τῇ Ἐπιτροπῇ νὰ ἐκφέρῃ ἐνταῦθα τὴν ἰδέαν ὅτι ἐκ τῶν ἐκδόσεων τούτων δυνατὸν νὰ προκύψῃ σπουδαῖος πόρος, συντελῶν εἰς συντήρησιν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς.

Διατελοῦμεν βαθυσεβάστως τῆς Ὑμ. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 15 Ἰουνίου 1885.

Ὁ πρόεδρος τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς
Ἄρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΑΦΘΟΝΙΑΔΗΣ.

Τὰ μέλη

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΑΚΗΣ πρωτοψάλτης
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ Γ. ΠΑΠΑΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΩΑΣΑΦ ΜΟΝΑΧΟΣ
Π. Γ. ΚΗΛΤΖΑΝΙΔΗΣ
ΑΝΔΡ. ΣΠΑΘΑΡΗΣ
Γ. ΠΡΩΓΑΚΗΣ γραμματεὺς.

μαχῶν, ἤδοντο ὑπὸ τοὺς ἐνθουσιαστικοὺς ἤχους ὀξύτων αὐλῶν¹.

Ἐν ἀπὸ τὰ θαυμάσια διασωθέντα θύρια τοῦ Τυρταίου εἶνε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Σπυριδῶνος Τρικούπη μεταφρασθέν, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ στήλῃ τῶν ἱστολογικῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει.

ΔΗΜΩΔΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΑἶΣΜΑΤΑ

Ἐν τῷ Δ' τεύχει τοῦ δελτίου τῆς «ἐλληνικῆς λαογραφικῆς ἐταιρείας» δημοσιεύονται ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καὶ πολυγράφου καθηγητοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Ν. Γ. Πολίτου, τοῦ καὶ δημιουργοῦ τῆς ἐλληνικῆς λαογραφικῆς ἐπιστήμης, σπουδαιότητι μελέτη περὶ τῶν «δημῶδων βυζαντινῶν ᾠσμάτων» (σελ. 622—652), ὧν τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν θερμῶς εἰς πάντα διὰ τὰ ἐν γένει ἔθνικὰ δημοτικὰ ᾠσματα ἐνδιαφερόμενον.

«Εἰς παμπληθῆ τῶν διὰ στόματος φερομένων δημοτικῶν ᾠσμάτων τοῦ καθ' ἡμᾶς λαοῦ, γράφει ὁ κ. Ν. Πολίτης, εὐχερῶς διακρίνομεν ἀρχαίους χαρακτήρας καὶ δυνάμεθα ἀσφαλῶς ν' ἀναγάγωμεν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους· καὶ μόνων τῶν ἀκριτικῶν ᾠσμάτων, τῶν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀναφερομένων εἰς τὸ ἔθνικόν ἔπος τοῦ Διγενοῦς Ἀκριτῆ, ὁ ἀριθμὸς εἶναι μέγιστος. Ἀλλὰ πάντα τῆσματα ταῦτα εὐνόητον εἶνε ὅτι πολλὰς ὑπέστησαν σὺν τῷ χρόνῳ μεταβολὰς καὶ ἀλλοιώσεις, ὥστε ν' ἀποβαίῃ δυσχερεστάτη τοῦ ἀρχικοῦ τύπου αὐτῶν ἡ ἀποκατάστασις. Ὅθεν ἀκραφνῆ καὶ ἀνεκμετάλλευτα δείγματα τῆς δημῶδου ἑλλην. ποιήσεως κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ὑπολείπονται μόνον τὰ παραδοθέντα ἡμῖν διὰ γραφῆς ὑπὸ συγχρόνων.»

«Ἀλλὰ τὰ οὕτω διατηρηθέντα μέχρις ἡμῶν λείψανα τῆς δημῶδου ποιήσεως εἶναι ὀλίγιστα καὶ πενιχρότατα. Συνίστανται δὲ α') εἰς ᾠσματα, σκωπτικὰ τὰ πλεῖστα, περὶ συγχρόνων γεγονότων, παρεμβεβλημένα εἰς τὴν ἐξιστῶσαν τῶν γεγονότων τούτων ὑπὸ τῶν χρονογράφων. β') εἰς τὰς ἐμμέτρους ἐπιβοήσεις ἢ ἐπευφημίας, ἢ, ὡς δι' ἐλληνικῆς λέξεως τὰς ὀνομάζει ὁ Κικέρων, ἐπισημασίαις (acclamationes) τῶν δήμων εἰς τακτικὰς ἡμέρας ἢ περιστάσεις ἢ εἰς ἕκτακτα γεγονότα. γ') εἰς δημοτικὰ ᾠσματα, μάλιστα ἐρωτικά, συνυφασμένα εἰς μεγαλύτερα τεχνικὰ ᾠσματα (ὅσον εἰς τὴν διασκευὴν τῆς Ἀνδρου τοῦ Διγενοῦς Ἀκριτῆ, εἰς τὴν διήγησιν τοῦ Ἀχιλλέως, εἰς τὰ κατὰ Λύσιτρον καὶ Ροδάμνην, εἰς τοὺς Στίχους περὶ Ξενιτειᾶς)· καὶ δ') εἰς ᾠσματα καταγεγραμμένα ἐν χειρογράφοις τῶν βυζαντινῶν χρόνων.»

Ἐν τῇ ἐξελίξει δὲ τῆς μελέτης τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ φέρονται καὶ αἱ ἐξῆς ρυθμικαὶ παρατηρήσεις:

«Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι οἱ νεώτεροι μετρικοὶ δὲν ἀπαίτουσι ρυθμὸν ἐκ τῶν βυζαντινῶν στίχων, προσέχοντες εἰς μόνον τὸν

ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν καὶ τὸν τόνον τοῦ πέρατος τοῦ στίχου· διὰ τὴν δημῶδη δ' ὅμως ποιήσιν τῶν βυζαντινῶν χρόνων νομιζομεν ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ ὑποστηριχθῆ μετὰ πιθανότητος ὅτι εἶχε νόμους παντελῶς διαφόρους τῶν τῆς ἡμετέρας δημῶδου, ἧτις εἶναι ἡ φυσικὴ συνέχεια αὐτῆς.»

Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς μελέτης παρατίθεται καὶ τὸ ἐπόμενο σκωπτικὸν ᾠσμάτιον, ὅπερ ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔψαλλεν ἐν ταῖς ὁδοῖς, χλευάζων τὸν Βασιλέα Μαυρίκιον. Βραχὺν χρόνον πρὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 602, κατὰ τὸν Θεοφάνην, «οἱ δῆμοι εὐρόντες ἄνδρα προσομοιοῦντα τῷ Μαυρικίῳ καὶ βαλόντες αὐτῷ σαγίον μαῦρον καὶ ἀπὸ σκόρδων πλέξαντες στέφανον καὶ εἰς ὄνον τοῦτον καθίσαντες διέπειζον» ἐπιλέγοντες τὸ ἐπόμενο ᾠσμα,

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

ἀποκαιετῶν ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου τῷ προσφιλέσ του Βυζαντινῶν.

τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἐκ τετραμέτρων τροχαϊκῶν στίχων

Ἐβρηκε τὴν δαμαλίδαν ἀπαλὴν καὶ τρυφερὰν,
καὶ ὡς τὸ καινὸν ἀλεκτόριν οὕτω αὐτὴν πεπῆδηκε,
καὶ ἐποίησε παιδίαν, ὡς τὰ ξυλοκουκουδα.
καὶ οὐδεὶς τολμᾷ λαλῆσαι, ἀλλ' ὅλους ἐφίμωσεν.
Ἄγιέ μου, ἀγιέ <μου>, φοβερὸ καὶ δυνατὸ,
δὸς αὐτῷ κατὰ κρανίου, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται,
κἀγὼ σοὶ τὸν βοῦν τὸν μέγαν προσαγάγω εἰς εὐχλὴν.

Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὁ ἐλληνικὸς λαὸς παρουσιάζεται ὁ αὐτός, σκόπτων δηλαδὴ δικτικῶς τοὺς τυράννους καὶ τοὺς ἐπιβουλευομένους τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ βασιλεῖς!

1. Ὁ γάλλος Emile Montegut ἐν τῷ «διαλόγῳ περὶ ἐπιτροπῆς τῆς μουσικῆς» (1863) λέγει τὰ ἐξῆς ἀξιοσημεῖα:

«Τίς δύναται νὰ εἴπῃ κατὰ παραθεσιν, ποῖον μέρος ἐκ τῶν τελευταίων νεκῶν τῆς Γαλλίας ἀνήκει εἰς τὰ νεώτερα ἡμῶν μουσουργικὰ ἀριστουργήματα, καὶ εἰς τὴν ἀρειμάνιον ἐκείνην φαιδρότητα, τὴν περιφρόνησιν τοῦ θανάτου καὶ τὴν εὐχερῆ ἀταπάρνησιν, ἀπόκρυφα ἐλατήρια ἐνθουσιασμοῦ καταπλήξαντος τὸν κόσμον εἰς τὰς τελευταίας ἡμῶν ἐπιστρατείας ;»

127. ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΔΟΞΑΣΑΤΕ

Ἐκ τῶν κανόνων τῶν Χριστουγέννων κατὰ τὰ ἀρχαῖα Εἰρημολόγια.

Ἑρμηνεία Μάρκου Βασιλείου.

ΗΧΟΣ α'. Κε.

q Χρι στος γεν να ται δο ο ξα α σα τε Χρι στος εξ ου ρα
νω ων α πα αν τη σα τε q Χρι στος ε πι γης υ ψω θη τε q
α σα τε τω Κυ ρι ω πα σα η η γη q και εν ευ φρο
συ υ νη η η η η q α νυ μνη σα τε λα οι ο τι
δε ε δο ο ξα σται q

q Ε [σω] σε λα ον θαυ μα του ρων Δε σπο της q υ γρον θα λα σ της κυ μα
 q χερ σω σας πα λαι q ε ε κω ων δε τε χθεις q εκ κο ο ρης τρι βον βα τη ην πο
λου τι θη σιν η μιν q ον κατ ου σι αν ι σον τε πα τρι q και βρο τοις δο ξα σω μεν q
 q Τω παν τα να κτος ε ξε ε φα αυ λι σαν πο θω q α πλη τα θυ μαι νον τος
ηγ κι στρω με νοι q παι δες τυ ραν νου ου δυσ θε ον γλω σσα λγι αν q οι οις
ει ει ει κα θε πυρ α σπε τον τω Δε σπο τι λε γουσιν q εις αι ω ω νας ευ λο γη τος ει q

128. ΧΗΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ

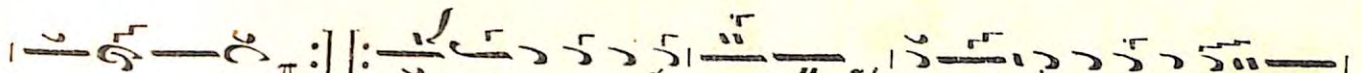
Παραμονή Χριστουγέννων

Ποίημα Ἀγανίκης Μαζαράκη. — Μέλος Γ. Παχτίκου.

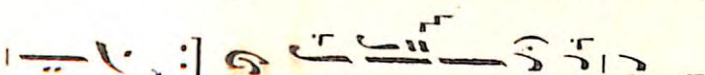
Ρυθμός Τετράσημος. q

ΗΧΟΣ λ Α' Πα. p

1. q Στήν χιο - νεά και στο σκο - τά - - - δι λ q ε - ρη - μη και μο - να -
και με χεί - λη πι - κρα - μέ - - - να, ά - γρυ - πνου - σε με ά πτω -

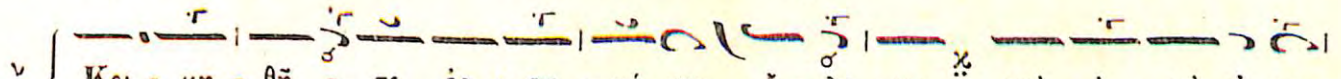
 χή, μο - να - χή, π ρί - χνον - τας σβ. - σμέ - να μά - τικ χ στά μι - κρά της τά πξι -
 χή, πτω - χή, πύγ - α - λιά γλυ - κο - κοι - μούν - ταν μέσ' στήν μαύ - ρη της πο -

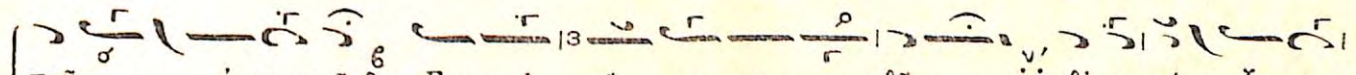
 δία, μέσ' στήν μαύ - ρη της πο - δία.

Μετρίως και ήδέως

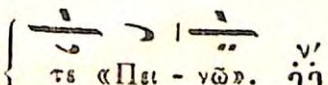
Νη (Ταύτοφωνεί τῷ Πα.)

 Κοι - μη - θῆ - τε, ὄρ - φα - νά μου, ἔ - λε - γς, και ἐ - γώ ἀ - γρυ -

 πνώ, ἀ - γρυ - πνώ. λ Για - τί ἀ - μα ση - κω - θῆ - τε ἡ ἠ θά φω - λά - ζε -

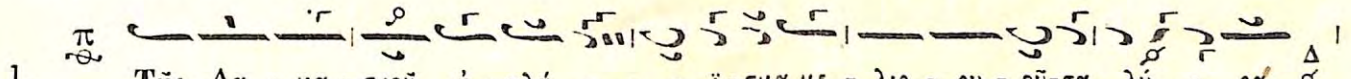
 τε «Πει - νῶ».

129. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΝ

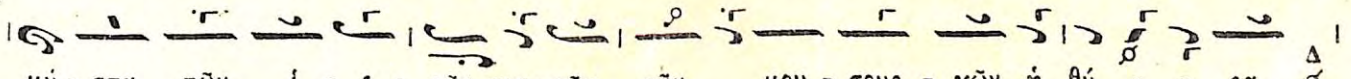
ΗΧΟΣ λ Πα.

Ρυθμός Τετράσημος. χ

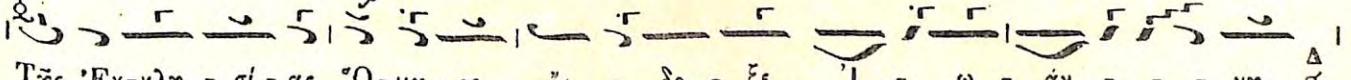
Κατά την μελοποιίαν του «Εκκλ. μουσικοῦ Συλλόγου» Ἀθηνῶν (1880).

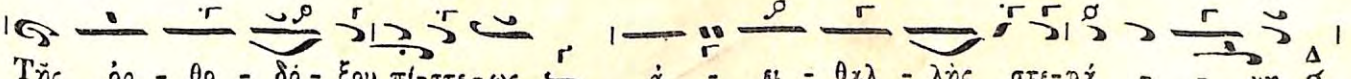
 1. Τῆς Δα - μα - σιου ἀ - γλά - - - ἰ - σμα με - λιρ - ρυ - οῦ - σα λύ - ρα.

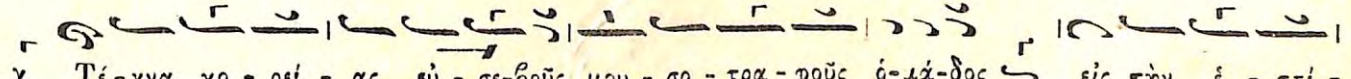
 μύ - στα τῶν ἰ - ε - ρῶν μου - σῶν τῶν μου - σουρ - γῶν ἡ θύ - ρα.

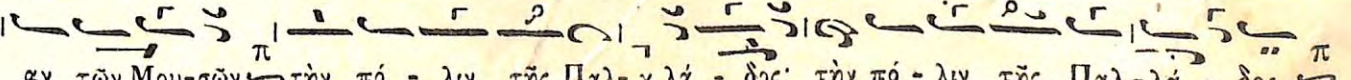
 Τῆς Ἐκ - κλη - σί - ας Ὁ - μη - ρε, ἐν - δο - ξε Ἰ - ω - άν - νη.

 Τῆς ὄρ - θο - δό - ξου πί - στε - ως ἀ - ει - θελ - λῆς στε - ρά - νη.

 χ Τέ - κνα χο - ρεί - ας εὐ - σε - βουῶς μου - σο - τρα - ρουῶς ὁ - μά - δος εἰς τὴν ἐ - στί -

 αν τῶν Μου - σῶν τὴν πό - λιν τῆς Παλ - χ λά - δος τὴν πό - λιν τῆς Παλ - λά - δος.

130. ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΔΟΞΑΣΑΤΕ

Ἐκ τῶν κανόνων τῶν Χριστουγέννων κατὰ τὰ ἀρχαῖα εἰρμολόγια. Ἑρμηνεία Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Μεταγραφή καὶ ρυθμικὴ ἀποκατάστασις Γ.Π.

Μετρίως = Andante

Χρι-στός γεν - νᾶ - ται, δο - ξά - σα - τε. Χρι-στός ἐξ οὐ - ρα - νῶν, ἅ - παν - τή - σα -
 - τε. Χρι-στός ἐ - πί γῆς, ὑ - ψώ - θη - τε. Ἄ - σα - τε τῷ Κυ - ρί - ω πά - σα ἡ
 γῆ καὶ ἐν εὐ - φρο - σύ - νη· ἄ - νυ - μνή - σα - τε λα - οὶ ὅ - τι δε - δό - ξα - σται.

131. Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ Ο ΘΕΟΣ

Ἀπολυτίκιον τῶν Χριστουγέννων. Ἦχος Δ'.

Μεταγραφή καὶ Ἀρμονία Γ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Μέτριος = M^{to}

Ἡ γέν - νη - σίς σου, Χρι - στί ὁ Θε - ὁς ἡ - μῶν, ἀ - νέ - τει - λε τῷ κό - σμῳ τὸ
 φῶς τὸ τῆς γνώ - σε - ως, ἐν αὐ - τῇ γὰρ οἱ τοῖς ἀστροῖς λα - τρεύ - ον - τες ὑ - πὸ ἀ - στέ - ρος
 τὸ φῶς τὸ τῆς γνώ - σε - ως
 ἐ - δι - δά - σκον το. Σὲ προ - σκυ - νεῖν τὸν ἥ - λι - ον τῆς δι - και - ο - σύ -
 - νης καὶ σὲ γι - νῶσκειν ἐξ ὑ - ψους Ἄ - να - το - λην, Κύ - ρι - ε, δό - ξα Σοι.

132. ΥΜΝΟΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΣ (Hymne Ottomane).

Adagio.

p

sempre piano

poco rit.

133. ΕΘΝΙΚΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ (Hymne national de Bulgarie).

Maestoso.

mf

f

1. 2.

134. ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΕΡΒΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ (Hymne national de Serbie).

All^o Maestoso

D. JENKA.

f

mf

p

p

ff

rit.

135. ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ (Hymne national de Montenegro).

Maestoso.

f

136. ΞΥΠΝΗΣΕ ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ

Δημῶδες ᾄσμα ἀδόμενον ἐν Αὐγωναμοῖς τῆς Χίου.

(♩ = 92).

Ἐκ τῆς Συλλογῆς HUBERT PERNOT

1. Ξύ-πνη-σε πε-ξύ-πνη-σε πε-τρο-πέρ-δι-κα,

ξύ-πνη-σε πε-ξύ-πνη-σε πε-τρο-πέρ-δι-κα, τί-να-ξε τὰ φτε-

ρά σου, τί-να-ξε τὰ φτε-ρά σου· τρεῖς ἔ-ληγες και

μιὰ βαμ-μέ - - νη, τὴν καρδιά μου χεις κα-μέ - - νη.

137. ΚΩΔΩΝΟΚΡΟΥΣΙΑ (Carillon).

J. MASSENET.

Allegro (M.M. $\text{♩} = 112$).

PIANO.

The musical score is written for piano and consists of five systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature is two sharps (F# and C#), and the time signature is common time (C). The tempo is marked 'Allegro' with a metronome marking of quarter note = 112. The score includes various dynamic markings: *mf*, *staccatissimo*, *md.*, *m.g.*, and *m.d.*. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The piece features intricate rhythmic patterns, including triplets and sixteenth-note runs. The first system starts with a treble staff marked *md.* and a bass staff marked *mf staccatissimo*. The second system continues with *md.* in the treble and *m.g.* in the bass. The third system has *m.g.* in both staves. The fourth system has *m.g.* in both staves. The fifth system has *md.* in the treble and *m.g.* in the bass. The score concludes with a key signature change to one sharp (F#) in the final measure.

138. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἦσμα δημῶδες, ἀδόμενον ἐν Χαλκιδικῆι.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς ΑΣΤΕΡΙΟΥ Γ.ΣΤΕΡΕΟΥ.

Larghetto = Ἀργῶς

Τὰ πά-θια πῶ-παθ' ἄγ - γε-λος (καυμέ-νε Ἄ=, μω-ρέ, Ἄ= (v) ἄγ - γε-λε),

μω - ρέ, κα-νεῖς νᾶ μὴν τὰ πά - - θη, οὐ-δέ κα-ρά-βι, μω-ρέ, στὸ γι-α-λό.

139. ΤΙ ΝΑ ΣΟΥ ΚΑΜΩ, ΡΗΝΑ ΜΟΥ

(Δημῶδες ἄσμα τῆς Ἠπείρου, ἀδόμενον ἐν Δοβρᾷ, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς Ζαγοροχωρίοις.)

Συλλογὴ Γ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Larghetto (♩ = 88).

Τί νὰ σου κά-μω, Ρή - να μου, Ρή-να μου γα - λα - νή,

τί νὰ σου κά-μω, φῶς μου; μὴ νᾶ-σαι μὴ - λο κόκ-κι - νο;

140. 'ΕΩΣ ΠΟΤΕ; ! »
Ἕσμα Ἑλληνικὸν Π. ΑΜΗΡΑ.

Διασκευή διὰ
ΚΙΘΑΡΑΝ
ὑπὸ Γ. Λ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

Moderato

p

Tempo di Valzer Lento.

mf

rall.

mf *rit.* Più mosso

mf

The musical score consists of ten staves of music. The first staff begins with the tempo marking 'Moderato' and a dynamic marking of '*p*'. The second staff is marked 'Tempo di Valzer Lento.' and starts with '*mf*'. The third staff includes a '3' over a triplet and a '*rall.*' marking. The fourth staff also features a '3' over a triplet. The fifth staff has a '3' over a triplet and a '*rall.*' marking. The sixth staff is marked 'Più mosso' and begins with '*mf*' and '*rit.*'. The seventh staff has a '3' over a triplet. The eighth staff has a '*mf*' marking. The ninth staff has a '3' over a triplet. The tenth staff concludes the piece with a double bar line.

ΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

127. ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΔΟΞΑΣΑΤΕ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς κοσμοσωτηρίου ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἢ δημοσίευσίς τῆς παρούσης μελωδίας, ἐξ ἀρχαίων εἰρημολογιῶν μεταγεγραμμένης ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Μάρκου Βασιλείου, νομίζομεν ὅτι ἐκπληροῖ σπουδαιότατον καὶ ἐπαγωγότατον κενόν. Διότι, ἐκτὸς τῆς ἀρχαιολογικῆς αὐτῆς ἀξίας, διαφωτίζει ἐν τινι μέτρῳ καὶ τὴν μουσικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔθματος, ὅπερ κατέληξεν εἰς τὸ γνωστὸν σύγχρονον μέλος τοῦ «Χριστὸς γεννᾶται». Ἡ μελωδία δὲ αὕτη πρὸς τοὺς ἄλλοις παρέχει τὸν ἰδιόζοντα χαρακτήρα καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἀ' Ἦχου τῶν Βυζαντινῶν. Ἡ πρώτη στροφή τῶν κανόνων τούτων, ὡς *Καταβάσις* τῶν Χριστουγέννων, ἦτο προσφιλεστάτη παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, καθόσον ἐψάλλετο ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ καὶ παρ' Αὐτοκρατόρων καὶ Πατριαρχῶν.

128. ΧΗΡΑ ΕΠΑΙΤΙΣ

(Παραμονὴ Χριστουγέννων).

Τὸ συγκινητικὸν καὶ πλήρες πάθους τοῦτο ποίημα τῆς μακαρίτιδος Ἀγανίκης Μαζαράκη, τὸ ἐμπνευσθὲν ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων ἐπὶ τῇ θεᾷ ἐπαίτιδος χήρας, εἶνε ἀπὸ τὰ ἔθματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ λησμονῶνται κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν μεγάλων οἰκογενειακῶν ἑορτῶν, καθ' ὅς ἡ πενία καὶ ἡ δυστυχία παρουσιάζονται ὑπὸ τὴν πλέον τραγικὴν καὶ ἀπέλπιδα αὐτῶν μορφήν.

1. Στὴν χιονιά καὶ σὸ σκοτάδι ἔρημη καὶ μοναχὴ
καὶ μὲ χεῖλη πικραμένα ἀγρυπνοῦσε μιὰ πτωχὴ,
ρίχνοντας σβυσμένα μάτια στὰ μικρὰ τῆς τὰ παιδιὰ,
πάγκαλιὰ γλυκοκοιμοῦνταν μέσ' στὴν μαύρη τῆς ποδιά.
— Κοιμηθῆτε, ὄρφανά μου, ἔλεγε, καὶ ἐγὼ ἀγρυπνώ.
Γιατὶ ἄμα σηκωθῆτε θὰ φωνάζετε—«Πεινώ».
2. Ἄχ! πεινώ, ὅταν φωνάζουν... ἄχ! ὅταν ζητοῦν ψωμί,
ποιά καρδιά καὶ ἀπὸ πέτρα, σὰν τὰκούση δὲν πονεῖ;
Ἄχ! πεινώ, αὐτὴ ἡ λέξι... σὰν μαχαίρι κοφτερὸ
τὴν καρδοῦλά μου ξεσχίζει... χάνομαι... παραληρῶ...
— Κοιμηθῆτε, ὄρφανά μου, ἢ ἀγκαλιὰ μου ἢ αἰ θερμὴ!
Μόνον ἄχ! ὅταν κοιμᾶστε, δὲν φωνάζετε—«Ψωμί.»
3. Ἄχ! ὅταν κοιμᾶστε μόνο τὰ χεῖλάκια σας γελοῦν!
... ὄνειρεύεστε ψωμάκι, κι' ἀγγελοῦδρα σὰς μιλοῦν!
ὄνειρεύεστε, φτωχὰ μου, παιγνιδάκια καὶ γλυκιὰ,
ροῦχα παστρικά, κεινούργια, κι' ἢ καρδοῦλά σας κτυπᾷ!
— Κοιμηθῆτε, ὄρφανά μου... καὶ γιὰ σὰς ἐγὼ ἀγρυπνώ
μοῦ σπαράζετε ἢ καρδοῦλα σὰν φωνάζετε—«Πεινώ!!»
4. Ἄχ! Χριστέ μου, σὰν ἀπόψε ἐγεννήθηκες καὶ σὺ,
ἀπὸ τὴν ταπεινότητά σου, σὲ καλῶσα πτωχικὴ!
πρὶν πλαγιασῶν τὰ μικρὰ μου στὴν εἰκόνα σου μπροστὰ
σοῦ ἐκάμαν προσευχούλα, ἂν καὶ ἦταν νηστικά!...
Σὺ σπλαγγίσου τα, Χριστέ μου! εἶμαι μᾶνα καὶ πονῶ
Μοῦ σπαράζονται τὰ στήθεα, σὰν τὰ κούφω γὰ λὲν «Πεινώ!»

129. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΝ.

Τὸ ἔθσμα τοῦτο ἐψάλλη τὸ πρῶτον Δεκεμβρίου δ' τοῦ 1880, ἡμέραν τῆς ἐπετερίου ἑορτῆς τοῦ ἀπὸ πολλοῦ ἐκπνεύσαν-

τος ἤδη «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» Ἀθηνῶν. Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, ἰδιαζόντως ἐκτιμῶσα τὴν μουσικὴν, ὥρισε τὴν τετάρτην τοῦ Δεκεμβρίου ὡς ἡμέραν τῆς μνήμης Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν, ὡς γνωστὸν, ὁ θεμελιώσας καὶ ὁ περιθριγκώσας τὴν ἱερὰν ἡμῶν τέχνην. Ἀναλόγως λοιπὸν τῆς τοιαύτης τιμῆς ἔπρεπε καὶ οἱ ἀπανταχοῦ τῆς θείας τοῦ Δαμασκηνοῦ τέχνης μύσται, εἰς μουσικὰ σωματεῖα συγκροτούμενοι, ἐν ᾧδαῖς καὶ ὕμνοις νὰ τιμῶσαι τὴν μνήμην τοῦ μουσουργοῦ Ἁγίου. Ἀλλὰ περὶ τούτου «Οὐ φροντίς Ἰπποκλείδῃ». Ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι τὸ παρὸν ἔθσμα θὰ ὑπομνήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι τὸ καθήκον τοῦτο εἰς τοὺς ἱεροψάλτας καὶ τοὺς μουσικολόγους, διεγείρον τὸ συναίσθημα τοῦ συνεργασμοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ Δύσει ἡ Ἁγία Καικιλία, ἡ προστάτις τῆς μουσικῆς, τιμᾶται ὑπὸ ἀναριθμῆτων μουσικῶν Σωματείων. Διατί καὶ παρ' ἡμῶν νὰ μὴ συμβῇ τὸ αὐτό; Τιμῶντες τὴν μνήμην τοῦ μουσουργοῦ Ἁγίου μὴ λησμονῶμεν ὅτι τιμῶμεν αὐτὴν ταύτην τὴν μουσικὴν τιμῶντες δὲ τὴν μουσικὴν τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν αὐτὸ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἡμετέρου Γένους.

1. Τῆς Δαμασκοῦ ἀγλαΐσμα, μελιρροῦσα λύρα,
μύστα τῶν ἱερῶν μουσῶν, τῶν μουσουργῶν ἢ θύρα.
Τῆς Ἐκκλησίας Ὀμηρε, ἔνδοξε Ἰωάννη,
τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ἀειθαλῆς στεφάνη.
Τέκνα χορείας εὐσεβοῦς μουσοτραφοῦς δμάδος
εἰς τὴν ἐστίαν τῶν μουσῶν τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος.
2. Ἐκ τῶν ἀπανταχοῦ χωρῶν τῆς γῆς τῆς ἐλληνίδος
συναθροισθέντα πρὸς καινὸν ὄφελος τῆς Ἑλλάδος,
φόρον ἀνθ' ὧν ἐμόχθησας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας
κ' ὑπὲρ τῆς καλλιφώνου τῆς μουσῆς τῆς ἑρασμίας,
αἰνὸν σοὶ ἀναπέμπουσι τὴν μνήμην σου τιμῶντα
ἐκ τῆς γλυκειᾶς λύρας σου μικρὰ ψιχία σχόντα.
3. Τὸν πλάστην οὖν τοῦ σύμπαντος παρ' ᾧ ἡ ἀρετὴ σου
σ' ἐκάθισε κ' ἡ ἀμεμπτος ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ σου,
μὴ διαλείπης δυσωπῶν ὑπὲρ τῆς ἀγνωτάτης
χορείας τῶν μουσοτραφῶν, ἧς εἶσαι ὁ προστάτης.
Καὶ σὺν αὐτῇ νὰ εὐτυχῇ ἡ πόλις τῆς Παλλάδος
καὶ ἴδη καὶ τὴν ἔνωσιν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος.

130. ΧΡΙΣΤΟΣ ΓΕΝΝΑΤΑΙ

(Ἴδε πληροφορίας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 127 ἔθσματι).

131. Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ Ο ΘΕΟΣ

Εἶνε τὸ Ἀπολυτικίον τῶν Χριστουγέννων, τὸ ὅποιον ψάλλεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ εἰς Ἦχον Δ', τὸν ἀντιστοιχοῦντα εἰς τὸν Δώριον τῶν ἀρχαίων. Ἡ ἐν τῇ ἀπλότητι μεγαλοπρέπεια τοῦ μέλους αὐτοῦ εἶνε ἐπιβλητικὴ, διὰ τῆς πολυφώνου ἀρμονικῆς πολυφωνίας ἐτι μᾶλλον ἐξαιρομένη καὶ καλλυνομένη.

132. ΥΜΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΣ

133. ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

134. ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ

135. ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Εἶνε οἱ τέσσαρες ἐπίσημοι ἔθνικοι ὕμνοι τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν καὶ τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὧν ὁ πόλεμος ἀπασχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ εἰσέτι σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον τῆς ὑψηλίου κόσμον. Δὲν παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ τὸν ἑλληνικὸν ἔθνικὸν ὕμνον, διότι ἐδημοσιεύσαμεν αὐτὸν ἐν τῷ Α' Τεύχει τῆς «Μουσικῆς» (ἐν σελ. 12) εἰς διπλῆν παρασημαντικὴν μετὰ τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ κειμένου.

136. ΞΥΠΝΗΣΕ, ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ

Τὸ δημῶδες τοῦτο ἔξισμα, ἠδόμενον ἐν *Αὐγωνύμοις* τῆς Χίου, συνελέγη μὲν διὰ φωνογράφου ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνομαθοῦς Γάλλου κ. Hubert Pernot, παρεσημάνθη ὁμως ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ κ. Paul le Flem ἐν Παρισίοις (H. Pernot «L'île de Chios», Paris 1903).

1. Ξύπνησε, πετροπέρδικα, τίναξε τὰ φτερά σου,
— τρεῖς ἑλγῆς καὶ μιὰ βχιμμένη,
τὴν καρδιά μ' ἔχεις καμένη.
2. Χρυσὴ κορδέλα σοῦφερα, νὰ πλέξῃς τὰ μαλλιά σου,
— βρ' ἔλα νὰ γινῶμε ταίρια
κ' οἱ γονιοὶ μας συμπεθέρια.

137. ΚΩΔΩΝΟΚΡΟΥΣΙΑ (CARILLON)

Εἶνε ἀπὸ τὰ ὠραῖα καὶ χαρακτηριστικὰ μουσουργήματα τοῦ ἀειμνήστου Γάλλου μουσουργοῦ Μασσενέ, ὃν ὁ θάνατος ἀφῆρπασε πρὸ τινων μηνῶν ἀπὸ τὰς λίαν γονίμους μουσικὰς αὐτοῦ ἐνασχολήσεις καὶ μουσουργίας.

138. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

(*Ἴδε σχετικὰς πληροφορίας ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 61 ἔξισματι).

139. ΤΙ ΝΑ ΣΟΥ ΚΑΜΩ ΡΗΝΑ ΜΟΥ

Εἶνε δημῶδες ἔξισμα τῆς εὐάνδρου Ἑπείρου, τὸ ὁποῖον ἴδεταί ἐν *Δοθρᾷ* καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις τοῦ *Ζαγορίου* εἰς φιλικὰς συναναστροφὰς καὶ διασκεδάσεις. Ἡ ἰσχυρὰ συζυγικὴ ἀγάπη καὶ ἡ ἀνταξία πρὸς ταύτην σοβαρότης τῆς μελωδίας τοσοῦτον ἐπιβάλλονται, ὥστε νὰ προκαλέσωσι τὸν ἄπειρον σεβασμὸν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον τῆς εὐάνδρου χώρας, ἧς ἐκάστη γωνία συγκαταριθμεῖ καὶ ἕνα ἀδάμαντα πατριωτισμοῦ καὶ ἑλληνικῆς αὐτοθυσίας.

Τί νὰ σοὺ κάμω, Ρήνα μου γλανή, τί νὰ σοὺ κάμω, φῶς μου;
Μὴ νὰ σοὺ μῆλο κόκκινο ἔς τὸν κόρφο μ' νὰ σὲ βάλω;
Ἐπὺ σοὶ ἀκαίριος ἄνθρωπος καὶ ὁ κόρφος δέν σε πέρνει.
Γιὰ νὰ σε βγάλω ἔς τὸ βουνὸ φοβοῦμαι ἀπὸ τοὺς κλέφτες·
γιὰ νὰ σ' ἀφήσω σπῆτι μου φοβοῦμαι τοὺς γειτόνους·
Θέλ' νὰ σὲ πάγω σὲ χρυσκὸ' νὰ σε ξυλαγαρίσω.
Νὰ βγάλω κούπα καὶ σταυρὸ, σταυρὸ καὶ καλαμάρι.
Τὸ καλαμάρι νὰ φορῶ, τὴν κούπα γιὰ νὰ πίνω
καὶ τὸν σταυρὸ νὰ προσκυνῶ κάθε πρωτὸ καὶ βράδυ.

1. Χρυσοκόον.
2. Ξυλαγαρίσω = χιούριζω τὸν χρυσὸν ἀπὸ τὸν ἄργυρον.

140. ΕΩΣ ΠΟΤΕ:

Εἶνε ἑλληνικὸν μουσουργήμα τοῦ νεαροῦ Ἑλληνομουσικοῦ κ. Π. Ἀμηρᾶ, ὃπερ ὁ διακεκριμένος ἡμῶν συνεργάτης κ. Γ. Α. Ξανθοπούλος, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης διεσκεύασε πρὸς μανδολίνα.

*Ὁ γάλλος μουσουργὸς G. MASSENET καὶ ἡ προσφιλιῆς του ἑξοχικὴ οἰκία, ἐν ἣ ἐμελοποιεῖ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ

*Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ συγγράμματος
«Etudes sur la musique ecclésiastique grecque» (Paris 1887)
τοῦ ἀειμνήστου γάλλου μουσικολόγου L. A. Bourgaull-Ducoudray.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ΙΑ' τεύχους καὶ τέλος).

Δ'

Ἡ περιφρονητικὴ πῶς ἀδιαφορία τῶν εὐρωπαϊκῶν καλλιτεχνῶν διὰ τὰ μουσικὰ τῆς Ἀνατολῆς προϊόντα θὰ ἔπαυε καθ' ἣν ἡμέραν ἢ ἐνοποιήσεις τῆς γραφῆς θὰ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ γνωρίσωσιν αὐτὴν εὐκολώτερον. Πολλὰ ἀγνοοῦμενα ἔτι πράγματα ἤβελον οὕτως ἀποκαλυφθῆ καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ γείνωσιν ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως εἰς φῶς προερχόμενα.

Ἡ εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ γλῶσσα, παρὰ τὸν πλοῦτον αὐτῆς, ἦ μάλλον ἔνεκα μάλιστα τοῦ πλοῦτου τῆς

ἀναπτύξεως αὐτῆς, περιέστη εἰς τὸ σημεῖον τοῦ ν' ἀδυνατῆ ν' ἀρκηται εἰς τὴν ἀπλότητα, φοβουμένη τὸ τετριμμένον. Ἡ νεωτέρα λοιπὸν τέχνη βλέπει ἑαυτὴν καταδεδικασμένην εἰς τὴν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον στέρησιν τῆς ἰδιότητος ταύτης, ἥτις ἀναντιρρήτως εἶνε μία τῶν αἰτιῶν τῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀρχαίας τέχνης. Ἡ βαθεῖα τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων γνῶσις θ' ἀπεκάλυπτεν εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς μουσικοὺς ἀθεάτους ἔτι ὀρίζοντας. Ἀντλοῦσα ἐκ τῆς αἰωνίου ταύτης πηγῆς τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, τῶν νέων ἐκφράσεως μέσων, ἡ νεωτέρα μουσική, ὠριμος ἤδη, ἤθελεν ἀναβαπτισθῆ καὶ ἀνακαινισθῆ. Θὰ ἠδύνατο τότε νὰ ὀμυλῆ διὰ τῆς ἀπλότητος, ἔπερ δὲν τολμᾷ σήμερον νὰ πράξῃ.

(74). Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ διατυπώσωμεν δύο εὐχάς. Πρῶτον ὅπως ἡ Ἑλλάς, τὸ τόσῳ ζωηρὸν καὶ τόσῳ νέον τοῦτο ἔθνος, τὸ πεπροικισμένον ὑπὸ τηλικαύτης καὶ τόσῳ πρὸς πάντα κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως μετὰ πάθους φερομένης ζωτικότητος, προσπαθήσῃ νὰ σώσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς αὐτόχθονος μουσικῆς.

Ἐπεδείξαμεν τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ εἶναι δυνατή, καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀπὸ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς διασωσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Θυσία τις νὰ θυσιασθῶσι δηλαδὴ τὰ ἐφθαρμένα διαστήματα ἵνα διατηρηθῶσιν οἱ τρόποι, γονιμοποιούμενοι διὰ τῆς πολυφωνίας.

Ἐπάρχει ἑτέρα τῆς τέχνης μορφή, ἥτις ἀποτελεῖ οὐχ ἥττον θησαυρὸν τῆς τῶν Ἑλλήνων κληρονομίας.

Τὰ δημῶδη ἄσματα. Τὰ ἄσματα ταῦτα, ἐν οἷς ἀπαντᾶται, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν τρόπων, τῶν ρυθμῶν καὶ τῆς μελωδικῆς ἐπινοίας, τοσαύτη ποικιλία συνδεδυασμένη μετὰ τόσης βαθύτητος καὶ τοσοῦτου ἐκφραστικοῦ θελγήτρου, οὐδόλως καθωρίσθησαν διὰ τῆς γραφῆς. Δέον εὐλαδῶς νὰ συλλεγῶσιν ὡς ἡ ἀγνοτέρα ἀπόρροια τῆς μουσικῆς ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων¹. Ἄν τοῦτο δὲν ἐπιδιωχθῆ ἀπὸ τοῦδε θὰ ἐξαφανισθῶσιν ἐπὶ τέλους, διότι ἡ Ἑλλάς κατακλύζεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραγωγῆς. Ἡ μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ἄλλων γειτονικῶν χωρῶν ἀδιάκοπος

αὐτῆς συγκοινωνία εἰσήγαγεν ἤδη πλῆθος μελωδιῶν, αἵτινες στεροῦνται τῆς αὐτόχθονος ἡδύτητος καὶ δὲν ἀναδίδουσι τὸ ἀρχαιοπρεπὲς καὶ σύναμα τὸ νεαρὸν ἐκεῖνο ἄρωμα τῆς ἐλληνικῆς ἰκμάδος.

Συλλεγῆτωσαν μετ' ἐπιμονῆς καὶ πάθους τὰ ἀληθῶς ἐλληνικὰ ἄσματα ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις! αἱ πολυάριθμοι σχολαί, ὧν ἡ ἔδρασις τοσαύτην περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ προοδευτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ὑποστηριζόντων αὐτάς, ἄς χρησιμεύσωσι φυσικῶς ὡς κέντρον διὰ τὸ ἔργον τοῦτο.

Ἐδημοσιεύθησαν ἤδη πολλαὶ συλλογαὶ περιέχουσαι τὰς ποιήσεις τῶν δημοτικῶν ἄσματων τῆς Ἑλλάδος¹. Ἡ δημοσίευσίς καὶ τῆς μουσικῆς αὐτῶν ἐπιβάλλεται ὑπὸ οὐχ ἥττονος συμφέροντος. Δὲν ὀμυλούμεν ἐνταῦθα περὶ τῶν χορῶν. Ἐνδιαφέρον ἐν τούτοις θὰ ἦτο νὰ συλλεγῶσι τὰ τελευταῖα αὐτῶν ἴχνη, καθόσον ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς συνδυασμὸν ἀδιάρρηκτον τῆς δημοτικῆς μουσικῆς.

(75). Ὅταν τὸ μουσικὸν τοῦτο ἔργον συντελεσθῆ ἡ Ἑλλάς θὰ κατέχῃ ὕλικὸν ἐπιτρέπον αὐτῇ τὴν ἀνιδρυσιν τέχνης σοφῆς ἅμα καὶ πρωτοτύπου, εὐρωπαϊκῆς ἅμα καὶ ἐθνικῆς. Ποῦ κεῖται ἡ κοιτὶς τῆς νεώτερας μελωδίας; Τίς ἡ ἀφετηρία τῶν ἀριστουργημάτων τῶν τιμώντων τὴν ἰταλικήν, τὴν γαλλικήν, καὶ τὴν γερμανικὴν σχολήν; Ἐν τῷ δημοτικῷ ἄσματι. Ἄν ποτε ἡ Ἑλλάς ἀποβῆ ἔστία ἐπιστημονικῆς παραγωγῆς ἐνδιαφέρει, ὅπως ἡ κίνησις αὕτη καταστῆ πρωτότυπος καὶ γόνιμος, ἵνα ἡ τέχνη ἀντλήσῃ ἀπὸ τῶν ζωογόνων τούτων τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος πηγῶν. Ἐν ταῖς δημοτικαῖς ταύταις μελωδίαις θὰ εὕρῃ ὁ ἐλληνισμὸς σχεδὸν ἀνέπαφον τὴν κληρονομίαν, ἣν ἡ ἀρχαιότης ἐκληροδότησεν αὐτῷ καὶ ἣν αὐταὶ πιστῶς ὡς παρακαταθήκην διεφύλαξαν. Μέγα μέρος τῆς κληρονομίας ταύτης δὲν ἐξεμεταλλεύθησαν ἔτι οἱ δυτικοί. Ἐφαρμόζουσα ἡ Ἑλλάς εἰς τὰ νέα ταῦτα στοιχεῖα τ' ἀποτελέσματα τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, θ' ἀποδώσῃ ὑπηρεσίαν ἀξιοσημείωτον τῷ μουσικῷ κόσμῳ καὶ ἑαυτῇ. Εἶνε ἀπαράδεκτον χώρα κεκτημένη γόνιμα πρωτοτυπίας στοιχεῖα, νὰ περιορίζεται εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν ἀλλαχοῦ παραγομένων. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν Εὐρώπην,

1. Εἶχομεν ἀποστείλει εἰς τὸν σοφὸν φιλέλληνα καθηγητὴν τὴν ἡμετέραν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ δημοσιευθεῖσαν Συλλογὴν τῶν «260 ἐλληνικῶν δημῶδων ἄσματων». Ἄλλ' ἡ ἀποστολὴ ἡμῶν εὔρεν αὐτὸν θανόντα. Ἐν τούτοις πόσον θὰ ἔχαίρειν ὁ ἀείμνηστος διὰ τὴν κατὰ μέρος ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων αὐτοῦ!

1. Ἐσχάτως ἔτι ὁ κ. Δεγρὰν ἐξέδωκε νέον τόμον ἀνεκδότων δημοτικῶν ἄσματων μετὰ τοῦ κειμένου καὶ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως (Maisonneuve, ἐκδότης, Παρίσιαι).

ἐπειδὴ προσωπικῶς ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προγράμματος τούτου, ὀφείλει νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ.

Ἐκφράζομεν ἐνταῦθα τὴν δευτέραν ἡμῶν εὐχὴν· ζητοῦμεν παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅστις ἀνέθηκεν ἡμῖν ἀποστολὴν τόσῃ δυστυχῶς βραχεῖαν πρὸς ἐπιτυχίαν ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος, νὰ μὴ περιορισθῇ εἰς τὴν μεμονωμένην ταύτην πράξιν. Ἀφ' οὗ ἔχομεν Σχολὴν Γαλλικὴν ἐν Ἀθήναις διατὶ νὰ μὴ ἀποσταλῶσιν ἐκεῖ μουσικοὶ ὅπως ἀποστέλλονται ἀρχιτέκτονες; Ἡ ἀποστολὴ τῶν μουσικῶν τούτων θὰ ἦτο ἡ μελέτη τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου¹.

Ἡ ἐν τῇ σχολῇ Ἀθηνῶν παρουσία μουσικῶν, θὰ εἶχε τὸ διπλοῦν τοῦτο πλεονέκτημα· θὰ ἐξησφάλιζε τῇ Γαλλίᾳ τὴν ἐμβριθῆ γνῶσιν τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ τὴν μουσικὴν ἔποψιν, θὰ καθίστα δὲ τὸ πρῶτον ἡδὴ σημεῖον ἐπαφῆς μεταξὺ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ἀρχαιολογίας. Ἡ μετὰ τῶν μουσικῶν τούτων ἀναστροφὴ θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προτροπὴν τῶν νέων ἡμῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολόγων εἰς νέαν δι' αὐτοὺς ὁδόν, τὴν τῆς μουσικῆς ἀρχαιολογίας. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Vincent, ἡ ἐπιστήμη αὕτη παρημελήθη σφόδρα ἐν Γαλλίᾳ² οἱ δὲ Γερμανοὶ καὶ οἱ Βέλγοι ὑπερτεροῦσι νῦν τοὺς Γάλλους ὡς πρὸς τὰ ἔργα ταῦτα.

Οἱ ἀρχαῖοι τοσαύτην ἀπέδιδον σημασίαν εἰς τὴν μουσικὴν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, ὥστε ἡ γνῶσις τῆς ἀρχαιότητος ἀποβαίνει ἀτελής, ἂν μὲν ἐσπούδασέ τις αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην. Βεβαίως ἡ λεπτομερὴς καὶ διηγητικὴ μελέτη τῶν ἔργων τῆς τέχνης καὶ τῆς ἱστορίας τὰ μέγιστα συμβάλλεται εἰς τὴν κατὰ βάθος κατανόησιν τοῦ πλαστικοῦ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ μέρους τῆς ἀρχαιότητος. Ἀλλὰ προσπαθοῦντες νὰ κατανοήσωμεν τὸ μυστή-

1. Ἐπειδὴ ἡ ἐν Ἀθήναις δικτριβὴ δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν μελέτην πάσης τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀνατολικοῦ πνεύματος εὐκταῖον θὰ ἦτο ἵνα ὁ Ὑπουργὸς θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐν ἀποστολῇ μαθητῶν ἢ ἐπιστημόνων οἴκημα καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιφυλαχθῇ αὐτοῖς κατάλυμα, ὅσον ἐνεστὶ λιτόν, ἐν τῇ Γαλλικῇ Πρεσβείᾳ; Ἡ τροφὴ καὶ ἡ κατοικία στοιχίζουσι λίαν πολλὰ ἐν τῇ πόλει τούτῃ καὶ εἶνε εὐχῆς ἔργον οἱ ἐν ἐπιστημονικῇ ἢ καλλιτεχνικῇ σκοπῇ περρηγούμενοι νὰ δύνανται νὰ κάμνωσι πᾶσαν δυνατὴν οικονομίαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ὅπως ὦσιν εἰς θέσιν νὰ κάμνωσιν εὐρύτατος θυσίας ἐν τῷ συμφέροντι τῶν σπουδῶν καὶ τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν.

2. Ὅσῃ καὶ ἂν ἐγκρατελείφθησαν ἐν Γαλλίᾳ αἱ μελέται αὗται, ὑπάρχουσιν ἔτι ἐν αὐτῇ οἱ εἰς αὐτάς ἀσχολούμενοι· μεταξὺ τῶν ἀρμοδιωτάτων καὶ ἄγαν ζηλωτῶν δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὸν κ. Ρουέλ (Ruelle).

ριον τὸ περικαλυπτόν ἐτι τὴν μουσικὴν αὐτῆς θὰ κατωρθώμεν νὰ γνωρίσωμεν ἐν ταῖς μυστηριωδέστραις αὐτῆς πτυχαῖς αὐτὴν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ εἰς τὴν μουσικὴν ἀποδιδόμενη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τιμὴ ἦν ἕλωε διάφορος τῆς ὑπὸ τῶν νεωτέρων. Ἡ μουσικὴ παρ' ἡμῖν οὐδένα ἄλλον ἔχει σκοπὸν ἢ αὐτὴν τὴν μουσικὴν, ἦτοι τὴν τέχνην, τὴν αὐτὴν παρέχει. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅμως, οἵτινες ἐπίστευον καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν αὐτῆς ἐπίδρασιν, συνετέλει ὡς ἰσχυρὰ ἐπίκουρος ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, τῇ χειραγωγίᾳ τῶν παθῶν καὶ τῇ ἀναπτύξει τῶν χαρακτήρων. Εὐνόητον δὲ ὅτι διὰ τῶν εὐεργετικῶν καὶ εὐγενῶν τούτων τάσεων ἡ τέχνη διετηρεῖτο παρ' αὐτοῖς εἰς σημεῖον ὑψηλὸν καὶ δὲν ἐταπεινοῦτο μέχρι τῶν κολακειῶν, εἰς ἃς συχνότατα βλέπομεν αὐτὴν κατερχομένην ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Διὰ τί οἱ ἀρχαῖοι οὕτως ἐσκέπτοντο; Διὰ τί, οἱ νεώτεροι ἡμεῖς σκεπτόμεθα ἄλλως; Ἐν αἰῶνι, οἷος ὁ ἡμέτερος, φρονοῦμεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε ἄξιον σπουδῆς. Τοῦτο δὲ θὰ κατορθωθῇ ὅποταν αἱ αὐστηραὶ μέθοδοι, αἱ ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογίας σήμερον ἐφαρμοζόμεναι ἐν τῇ μελέτῃ τῶν πλαστικῶν τεχνῶν τῆς ἀρχαιότητος, ἐφαρμοσθῶσι καὶ εἰς τὰς μελέτας τῆς μουσικῆς.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑ ΤΗΝ Μ. ΑΣΙΑΝ ΠΡΟΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΙΣΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους).

Ε΄.

Ἡ Νίκαια τῆς Βιθυνίας.

Ἐν Νικαίᾳ Μουσεῖον δὲν ὑφίσταται, διότι ἴσως θὰ ἦτο καὶ περιττόν τοῦτο, ἀφ' οὗ σύμπασα ἡ χώρα διὰ τῶν πολυπληθεστάτων ἀρχαιολογικῶν αὐτῆς κειμηλίων χρησιμεύει ὡς εὐρύτατον ἱστορικὸν Μουσεῖον. Ἐν τούτοις ὁ Ἰωακείμ Φαβιανός, ἕξ Ἰταλῶν ἔλκων τὸ γένος, τὴν ἰδιωτικὴν αὐτοῦ οἰκίαν, ἦτις χρησιμεύει καὶ ὡς ξενοδοχεῖον, τὴν μετέτρεψε καὶ εἰς μουσεῖον. Αἱ αἴθουσαι καὶ ἡ αὐλὴ αὐτῆς πλήθουσιν ἀρχαίων κειμηλίων, τὰ ὅποια ἐπισταμένως ἐξετάσαντες εὗρομεν καὶ μίαν μαρμαρίνην πλάκα, παριστιῶσαν μουσικὴν εἰκόνα καὶ ἀφορῶσαν εἰς

άσαφῆ τινα σημεῖα τῶν μουσικῶν ὀργάνων τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων. Ἀνακοίνωσιν, γενομένην ὑφ' ἡμῶν τῷ 1907 ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιτροπείᾳ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φιλ. Συλλόγου» Κων/πόλεως περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης μουσικῆς παραστάσεως, θέλομεν δημοσιεύσει εἰς προσεχῆς φύλλον τῆς «Μουσικῆς».

Ὁ τελείως ἐξελληνισθεὶς οὗτος Φαβιανὸς φύσει τυγχάνει τόσον φιλόμουσος καὶ φιλόρχαιος, ὥστε, ἐκτὸς τοῦ ἰδιωτικοῦ μουσείου, ὅπερ ὁ ἴδιος διεμύρφωσεν, ἔχει καὶ ἐν ὀγκῶδες *Λεύκωμα*, ἐν ᾧ διαφυλάττει τὴν ἰδιόχειρον καταγραφὴν παντὸς ὀπωσδήποτε σημαίνοντος ἐπισκέπτου τῆς Νικαίας. Ἐν τῷ Λευκώματι τούτῳ, δίκην μουσείου ἀφιερωμάτων, παρελαύνουσι φιλολογικαὶ καὶ ἀρχαιολογικαὶ ἐξοχότητες ξένων ἀκαδημειῶν, ξένων Πανεπιστημίων, ὡς καὶ καλλιτέχναι μετὰ θαυμασίων ἐμμέτρων ἢ καὶ πεζῶν σημειωμάτων. Ὁ κάλαμος πάντων τούτων τῶν ξένων ἀποπνέει θαυμασμὸς πρὸς τὴν Νικαίαν καὶ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἐν γένει πνεῦμα. Ἐν τῷ Λευκώματι τούτῳ θὰ εὑρητε ὑπογραφὰς ξένων πρῆγκήπων, ἐν οἷς καὶ τοῦ Σάξ-Μάινιγγεν, Γάλλων, Γερμανῶν, Ἀγγλῶν, Ἰταλῶν, Ρώσων καὶ Βουλγάρων ἔτι καθηγητῶν καὶ ἀρχαιολόγων, ἀλλ' οὐδενὸς σχεδὸν Ἑλλήνου. Ποῦ ἡ χορεία τῶν σοφῶν καθηγητῶν καὶ λογίων τῆς Πόλεός μας, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κέντρων; Ποῦ τὸ πλῆθος τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας; Οὐδεὶς ἐκ τούτων διανοήθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας τοῦ μεσαίωνα, ὡς οὕτως ὠνομάζετο ἡ κλεινὴ Νίκαια διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνωτέρων αὐτῆς σχολῶν καὶ διὰ τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ καὶ θεολογικὰ κέντρα. Μόνον δὲ ὁ μουσοτραφῆς γόνος τοῦ φιλογενεστάτου ἑλληνικοῦ οἴκου τῶν Ζαριφειῶν, ὁ κ. Γεώργιος Α. Ζαρίφης, ἰncognito ἐπεσκέφθη τὴν Νικαίαν, καταλιπὼν καὶ φιλάνθρωπα ἴχνη τῆς διαβάσεως αὐτοῦ, καθὰ μετὰ πολλῆς τῆς εὐγνωμοσύνης ἀνεκοίνωσαν ἡμῖν ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ προὔχοντες τοῦ τόπου.

Εἰς τὴν ἐπίμονον τοῦ κ. Ι. Φαβιανοῦ παράκλησιν ὑπείκοντες ἐγράψαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ *Λεύκωμα* τὸ ἐκφραστικὸν τοῦ ἔθνικοῦ ποιητοῦ Σολωμοῦ τετράστιχον.

Δυστυχῆς παρηγορία
μόνη σοῦμενε νὰ λῆς
περασμένα μεγαλεῖα
καὶ διηγῶντάς τα νὰ κλαῖς.

Τὸ ὁποῖον περιεβάλομεν μετὰ θρηνώδους καὶ μελαγχολικοῦ μέλους ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν ἀρχαίων τειχῶν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ φίλος μου κ. Γ. Γοργίας δὲν ἐξέφυγε τοῦ Φαβιανείου Λευκώματος τὴν ἐπιβολήν,

καθόσον ἐχάραξε καὶ οὗτος τοὺς ἐξῆς προχείρους μὲν, ἀλλ' ἐκφραστικούς στίχους:

Φίλε Φαβιανέ, μὲ καρδιά πολὺ συγκινημένη ἐπάτησα τὸ σπῆτί σου, εἰς τὴν εὐλογημένην τὴν δοξασμένη Νίκαια. Τὸ ἕκαμες Μουσεῖο γεμάτο ἀρχαιότητος καὶ κλασσικὸ σχολεῖο! Συνάθροισε, Φαβιανέ μου, μὲ πόθο τὰ μνημεῖα,	ποῦ σπάνουνε τὰ βρωμερὰ τὰ χέρτα, τὰ ἀχρεῖτα. Οἱ Ἕλληνες καὶ Ἰταλοὶ τὴν ἴδια φύτρα ἔχουν καὶ τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς τὸ μουσικὸ κατέχουν. Σ' εὐχιστοῦμαι, φίλ' ἀγαπητέ, πολλὰ χρόνια νὰ ζήσης ἕως τῆς Νικαίας τὰ ἱερὰ λεῖψανα νὰ τιμήσης.
---	---

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μουσουργήματα γάλλων «Ὀρφεύς» καὶ «Ἀρτεμις». — Ἡ μουσικὴ ἐν τῇ Ἄπω Ἀνατολῇ. — Τὸ προσωπικὸν τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τοῦ μελοδράματος. — Διεθνὲς συνέδριον μουσικῆς παιδαγωγίας. — Ἀνατολικοὶ χοροὶ ἐν Γερμανίᾳ. — Ὁ χορὸς τοῦ Ἀδωνίδος. — Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Βέρδη. — Ὁ Τσαϊκόφσκυ κατὰ τοῦ Βάγγερ καὶ τοῦ Μπετχόβεν. — Τὰ δημῶδη σερβικὰ ἄσματα.

Γαλλία. — Ὁ γάλλος μουσοργὸς Ριζὲ Ντοκὰν ἐπεράτωσε μουσοῦργημα, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Ὀρφεύς».

★ Ἐπίσης ἕτερος γάλλος συνθέτης ἐτελείωσεν ἐν μελόδραμα τετράπρακτον, τιτλοφορούμενον «Ἀρτεμις».

Ἡ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ Τῇ ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛῇ

Ἐν Παρισίοις, 20 Νοεμβρίου 1912.

(Ἰδιαίτερα ἀλληλογραφία τῆς «Μουσικῆς»).

Ἐν Εὐρώπῃ γνωρίζονται ἐλάχιστα αἱ θαυμάσιοι μουσικαὶ πηγαὶ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Διὸ ὀφείλομεν χάριτας πρὸς τὴν γαλλοῖαπωνικὴν ἐταιρείαν, ἣτις κατέστησε γνωστὰς εἰς εὐρωπαϊκὰ ἀκροατήρια τὰς ἀγνώστους ὠραιότητας τῆς Κινεζικῆς καὶ Ἰαπωνικῆς μουσικῆς. Ὁ κ. Α. Westarp ἀνεκοίνωσε σχετικὰ ἐν διαλέξει γενομένη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις. Ὁ ρήτωρ παρετήρησεν ἀμέσως ὅτι ἡ κυρία διαφορὰ μετὰ τῆς καλλιτεχνικῆς μουσικῆς τῆς γεωτέρας Εὐρώπης καὶ τῆς ἐν χρήσει σήμερον ἐν τῇ Ἄπω Ἀνατολῇ καὶ ἰδιαίτερος ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶνε ὅτι ἡ πρώτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀκουστικῆς ἀρχῆς τῆς ἀρμονίας, ἐν ᾧ ἡ δευτέρα πηγάζει ἐκ τοῦ αἰσθήματος. Μετὰ ταῦτα ἀφ' οὗ ἐπεσκόπησε τὰ διάφορα μουσικὰ συστήματα τοῦ κόσμου, δηλ. τὰ τῆς ἀρμονίας (Εὐρώπη), τοῦ ρυθμοῦ (Ἑλλάς, Αἴγυπτος, Ἀραβία, Περσία, Ἰνδία), τῆς πολυφωνίας (Ἰάβα καὶ Σιάμ), τῆς μελωδίας (Κίνα καὶ Ἰαπωνία), ὑπενήμυσεν ὅτι κατὰ τὴν Κινεζικὴν θεωρίαν «Ὅταν παράγεται εἰς ἦχος ἡ πηγὴ αὐτοῦ εἶνε ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ». Οὕτως εἰς μόνος ἦχος διὰ νὰ γίνῃ αἰσθητὸς καλῶς δὲν πρέπει νὰ εἶνε σταθερὸς, ἀλλὰ αἱ διαβαθμίσεις τῆς ἐντάσεώς του πρέπει νὰ ποικίλλωνται. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν μουσικῶν τῆς Κίνας. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἀρμονία, ἕνεκα τῆς συγχρόνου ἐργασίας πολλῶν ἤχων, κατὰ τοὺς νῦν χρόνους εὐρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἐξουδετερώσῃ ὀλοσχερῶς τὰς ποικίλας ἐντάσεις αὐτῶν.

Ἐν συμπεράσματι ὁ κ. Westarp ἔθεσε τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ Κινεζικὴ λογικὴ τῆς μουσικῆς ἐντάσεως θὰ δυνηθῇ ν' ἀναγεννήσῃ τὴν μουσικὴν καὶ τὴν μελωδίαν τοῦ κό-

σμου. Ἐξέφρασε πρὸς τούτους καὶ τὴν ἐξῆς γνώμην· ὅτι ἐν τῇ πράξει τῆς μουσικῆς, ἢ Ἄπω Ἀνατολῇ μεταχειρίζεται πολλὴν ἐλευθερίαν, ἐν ᾧ τουναντίον ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὑπάρχει πολὺς περιορισμὸς. Ἄλλ' ἢ Κίνα διαθέτει τὴν πλέον βαθεῖαν καὶ λεπτὴν μουσικὴν ψυχολογίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲν ἄλλο λείπει, παρὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

Τὸ γαλλικὸν μελοδραματικὸν θέατρον.

Τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον τοῦ μελοδράματος, περὶ οὗ ἐν τῷ Α' τεύχει τῆς φίλης «Μουσικῆς» (σελ. 8) ἔδημοσιεύσαμεν ἤδη ἰδιαιτέραν ἀνταπόκρισιν, ἥνοιξε τὰς πύλας αὐτοῦ μετ' ἐξόχου λαμπρότητος ὑπὲρ τῆς θείας τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ καλὸν θεωροῦμεν νὰ παραθέσωμεν σημαντικούς τινες ἀριθμοὺς διὰ τὰς δαπάνας καὶ διὰ τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ. Ὑπὲρ τοῦ θεάτρου τοῦ μελοδράματος, τὸ ὁποῖον ἢ Γαλλία θεωρεῖ τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῆς προόδου προσφέρει τακτικῶς κατ' ἔτος γενναίαν ἐπιχορήγησιν. Ρίψωμεν λοιπὸν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἐπομένων ἀριθμῶν. Ἐπὶ ὀλίκου προϋπολογισμοῦ ἐτησίων ἐξόδων ἐκ 4,000,000 φρ. τὸ μελόδραμα θυσιάζει 2,700,000, ἤτοι 233,000 φρ. κατὰ μῆνα δι' ἔξοδα καλλιτεχνικοῦ καὶ ὑπηρεσιακοῦ προσωπικοῦ ὡς ἐξῆς· Διευθυνταὶ 2, εἰδικαὶ διευθύνσεις 23, Σκηνῆ 19, Ἄσμα 72, Ὀρχησις 61, Χορὸς 66, μαθηταὶ ἄρρενες καὶ θήλειοι 27, Χορῶδια 102, Ὀρχήστρα 109, ἐξωτερικοὶ μουσικοὶ 65, ἔλεγχος 37, κτίριον 10, ἐνδυμασίαι 85, μηχανικοὶ 162, ἀπεικονίσεις 188, ἠλεκτρολόγοι 55, σκευοποιοὶ καὶ σαρῶται 24, ἐνδύοντες καὶ ἐνδύουσαι 55, πολιτικοὶ πυροσβέσται 8, ἐργάται 60 κτλ. Ἦτοι τὸ ὅλον κατ' ἐλάχιστον ὄρον 1230 πρόσωπα. Προσωπικὸν καλλιτεχνικὸν ὄντως ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν γαλλικὴν μουσικὴν!

Γαλακτικὴ μοῦσα.

Γερμανία. — Τὸ α' διεθνὲς συνέδριον τῆς μουσικῆς παιδαγωγίας θὰ γίνῃ ἐν Βερολίνῳ τῷ 1913 ἀμέσως μετὰ τὸ Πάσχα. Τὰ ἔργα τοῦ Συνεδρίου διαιρεθῆσονται εἰς τὰ ἐξῆς τμήματα·

- 1) Ζητήματα παιδαγωγίας καὶ παιδείας γενικῆς·
- 2) Ζητήματα κοινωνικὰ καὶ ἐπαγγελματικά·
- 3) Συζήτησις ἐπὶ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῶν Ὁρειῶν·
- 4) Ἐρευναι καὶ ἀποτελέσματα ἐπιστημονικὰ καὶ πρακτικὰ ἐπὶ τοῦ ἤσματος.
- 5) Μεταρρυθμίσεις ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἤσματος εἰς τὰς προκαταρκτικὰς καὶ δευτερευούσας σχολὰς. Ἡ διδασκαλία ὑπὸ τῶν διδασκάλων καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρότυπα σχολεῖα·
- 6) Εἰδικὰ ζητήματα ἐπὶ τῆς τεχνικῆς τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ τῶν ἐγχόρδων ὀργάνων.

★ Εἰς τὸ Β. Θέατρον τῆς Βαϊμάρης ἡ διαπρεπὴς χορεύτρια Γιρτρούδη Λάϊστροφ ἐχόρευσε τοὺς ἐξῆς χορούς· α) γυναικεῖος ἔρως καὶ ζωὴ ἐν Ἀνατολῇ, β') χορὸς τῶν μαύρων θεραπαιδῶν, γ') χορὸς μνηστήρων καὶ δ') χορὸς τῶν εὐνοούχων. Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξέπληξε μεγάλως τοὺς θεατὰς ἦτο ἡ *χορὴ τοῦ Ἀδωνιδος*, ἐν ἣ ἡ καλλιτέχνης χορεύτρια παρουσίαζε σῶμα ἀρχαιοπρεπὲς με γραμμὰς ἑλληνικὰς. Πολυμελὴς ὀρχήστρα στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξῆρεν ἔτι μᾶλλον τὸν ἑλληνικὸν τοῦτον χορὸν. Ὁ Ἄδωνις ἐγεννήθη ἐν Κύπρῳ καὶ ἦτο νέος ἐκτάκτου καλλονῆς. Ἡ Ἀφροδίτη τοσοῦτον περιπαθῶς ἠγάπησεν αὐτόν, ὥστε ἐγκατέλειπε τὴν κατοικίαν τῶν Θεῶν διὰ νὰ

τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ ὄρος Λίβανον. Ὁ Ἄρης ζηλοτυπήσας διὰ τὴν προτίμησιν ταύτην ἔλαβεν ἀρωγὸν τὴν Ἀρτέμιδα, ἣτις διήγειρε κατ' αὐτοῦ ὑπερμεγέθη κάκτρον, ὅστις ἐπιτεσῶν μανιωδῶς κατεμελίσεν αὐτόν. Ἡ Ἀφροδίτη φθάσασα ἀργὰ διὰ νὰ προστατεύσῃ, κατέβρεξεν αὐτόν διὰ τῶν δακρῦν τῆς καὶ τὸν μετεμόρφωσεν εἰς ἀνεμώνην, ἢ κατ' ἄλλους οἱ θρῆνοι τῆς Ἀφροδίτης ἐκίνησαν εἰς συμτάθειαν τοὺς καταχθονίους Θεοὺς, οἵτινες ἐπέτρεψαν εἰς τὸν Ἄδωνιν ν' ἀνέρχεται εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ μὲνη παρὰ τῇ Θεᾷ ἕξ μῆνας κατ' ἕκαστον ἔτος. Τὸν χαριτωμένον λοιπὸν τοῦτον ἑλληνικὸν μῦθον ἡ νεωτέρα καλλιτεχνία τῆς ὀρχήσεως ἐξεμεταλλεύθη διὰ νὰ διδάξῃ τὸν πλέον πεπολιτισμένον τῆς Δύσεως λαόν.

Ἰταλία. — Τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ γίνωσι μεγαλοτρεπεῖς ἑορταὶ διὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ Βέρδη, ἢν οἱ Ἰταλοὶ ὀνομάζουσι *μουσικὴν δόξαν* τῆς πατρίδος τῶν. Ὅτε ὁ μέγας μουσουργὸς ἀπεβίωσεν ἡ Ἰταλικὴ Βουλὴ ἐπέμψθησεν αὐτὸν ἐπὶ τριήμερον. Ἰδοὺ ἐν τῷ προσώπῳ τῶν μουσουργῶν πῶς τιμᾶται ἡ μουσικὴ ὑπὸ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν.

Ρωδδία. — Ὁ διάσημος Ρώσος μουσουργὸς Τσαϊκόφσκου προέβη εἰς ὀλεθρίας ἐπι κρίσεις κατὰ τοῦ Βάγνερ καὶ τοῦ Μπετχόβεν, αἱ ὁποῖαι φέρουν τὸν τόνον τοῦ μίσους. Ὡς ἐξῆς κρίνει τὸν Βάγνερ. «Ἐπὶ τέσσαρας ὥρας χωρὶς διακοπὴν μᾶς παρουσιάζει ἀμόρφους μελωδίας, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνέρχονται μερικοὶ ὑψηλοὶ τόνοι, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ μίαν πτωχὴν εἰς ἰδέας συμφωνίαν. Παρὰ τὸ ὕψος τῶν ὁμως πνίγονται αὐτοὶ οἱ τόνοι ἀπὸ τὸν θόρυβον ὀκλαήρου τῆς ὀρχήστρας. . . . Τὸ Μπαῦρῶυτ διὰ τὸν Τσαϊκόφσκου εἶνε τὸ μέρος τοῦ βεβήλου θορούβου τῆς ἀηδοῦς ἐκεῖνης τετραλογίας, εἰς τὴν ὁποίαν λάμπει ἡ μουσικὴ διὰ τῆς ἀπουσίας τῆς». Ὁ «Πάρσιφαλ» εἶνε δι' αὐτόν ἡ «ἐνσαρκωμένη νοθεῖα, τὸ σωματοποιηθὲν ψεῦδος καὶ ἡ ζῶσα ἀνοησία».

Καὶ ἡ κρίσις του διὰ τὸν Μπετχόβεν δὲν εἶνε εὐμενεστέρη. Εἰς τὰς τέσσαρας τελευταίας συμφωνίας τοῦ Μπετχόβεν βλέπει μόνον «χάος, τὸ ὁποῖον διαφωτίζεται ἀραιότατα ἀπὸ μερικὰς ἀστράπας». Εἶνε εὐτυχῆς, ὅτι ὁ Τολστόϊ συμφωνεῖ μαζί του διὰ τὴν καταδίκην ταύτην τοῦ Μπετχόβεν. Ὁ Τολστόϊ ὑπερτερεῖ καὶ τὸν Τσαϊκόφσκου, διότι λέγει «Ὁ Μπετχόβεν στερεῖται μουσικοῦ ταλάντου». Ὁ Γκωτιὲ Βιγιάρ ἐξηγεῖ τὸ ἄμετρον τοῦτο μῖσος τοῦ Τσαϊκόφσκου μὴ ἀνεχομένου ἄλλους θεοὺς πλησίον του ἐκ τῆς παθολογικῆς καταστάσεως τοῦ ἀτυχοῦς, ὁ ὁποῖος ἔπασχε βαρῶς ἀπὸ μεγάλην νευρασθένειαν. Καταλήγει δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Τσαϊκόφσκου ἦτο μέτριος μουσικός, τὸν ὁποῖον τὸ πλῆθος ἀκατανοήτως ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον.

Σερβία. — Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου γίνεταί λόγος καὶ περὶ τῆς μουσικῆς φιλολογίας καὶ τῶν δημῶν ἡσμάτων τῶν Σέρβων. Τὰ δημῶδη σερβικὰ ἡσματα ἐδημοσιεύθησαν γερμανιστὶ μὲν ὑπὸ τοῦ Κάππερ (Λειψία 1852), ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ Βόριγκ, γαλλιστὶ ὑπὸ τῆς κ. Βολάρ (1834) καὶ ὑπὸ τοῦ Λοζάν (1859). Διασημότεροι δὲ τῶν συγχρόνων Σέρβων ποιητῶν φέρονται ὁ Ραδίτσεβιτς καὶ ὁ Γιολβάν Ἐλιτς.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΕΓΧΩΡΙΑ. — Ἡ μουσικὴ Σχολὴ καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον. — Ἡ ἀναπόστασις τοῦ «Ἐκκλ. μουσικοῦ συλλόγου». — Ἡ πρὸς τὴν «Μουσικὴν» εὐμένεια τοῦ «Ὁσμάνισερ Λούδ». — Ἐπικουρικοὶ τροφοδῶται τῆς «Μουσικῆς». — Παράτασις τοῦ Γ' μουσικοῦ διαγωνισμοῦ — Ἡ σχολικὴ μουσικὴ ἐν Ὑψωμαθείαις.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ ΚΑΙ ΕΞΩΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ. — Συστάσεις ὑπὲρ τῶν πατρῶν ἁσμάτων καὶ χορῶν. — Διάλυσις μουσικοῦ σωματείου ἐν Τραπεζοῦντι. — Τιμὴ εἰς Ἕλληνα μουσικόν. — Κρητικὴ μουσικὴ ἐν Θεσσαλονίκῃ — Ἡ περὶ τὴ Νίκην μουσοῦργημα. — Τιμητικὴ συναυλία ἐν Λεμεσῷ. — Ἡ «Σφαῖρα» τοῦ Πειραιῶς περὶ τῆς «Μουσικῆς». — Συναυλία ἐν Λεμεσῷ τῆς Κύπρου.

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἐπὶ Συνόδου ἀνεγνώσθη ἀπόσπασμα τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, δι' οὗ εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἁγίου Σάρδεων, Προέδρου τῆς Ἐφορείας τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ζητήσαντος 50 λίρας ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ὡς συνδρομὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, δηλοῖ ὅτι, δύνανται νὰ παρέχωνται 30 λίραι ἐκ τῶν περισσευμάτων τοῦ Ἀγιάσματος τοῦ ἁγίου Θεράποντος, ἐὰν ὑπάρχει περίσσευμα, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ περὶ τοῦ ἀκαταλλήλου τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἰδέαι καὶ πεποιθήσεις ἡμῶν ἤδη εἶνε γνωσταὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα ἢ νὰ ἐπικροτῶμεν ὡς ὀρθὴν τὴν ἄρνησιν ταύτην. Τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον βεβαίως πρέπει καὶ ὀφείλει νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸν εἰς τὸ ἔργον τῆς Μ. Σχολῆς, ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν αὕτη ἀποκτήσῃ καὶ ἐπαξίους διδασκάλους. Ἄλλως ἢ χορηγία θὰ καταλογισθῇ ὡς ἐνθάρρυνσις τῆς ἀμαθείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἠνείχτο ἢ ἐθνικὴ συνειδησις, ἢ ὄνειρευμένη τὴν προαγωγὴν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης οὐ μόνον δι' εὐπαιδευτῶν μουσικοδιδασκάλων, ἀλλὰ καὶ διὰ μέσων ἠθικῶν καὶ οὐχὶ ραδιουργικῶν, ὡς εἰς τοιαῦτα προέβησαν οἱ διδάσκαλοι τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τῆς Μ. Σχολῆς ὑπὸ ἡλως κατὰ ἐπιστήμονος συναδέλφου των.

Ἐπίσης ἀνεγνώσθη ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τοῦ Συμβουλίου, δι' οὗ ἀνακοινοῦται ὅτι ἀπεφασίσθη ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τὴν ἐφορείαν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου».

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ οἱ Σεβασ. Μητροπολίται Προύσης καὶ Μαρωνας ἔκαμον εὐφημον μνησίαν τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Γ. Παπαδοπούλου ὡς διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ ὡς σταθεροῦ παράγοντος τοῦ Συλλόγου.

Ἡ «Μουσικὴ» ἐκθύμως ὑποστηρίζει τὴν ἀνασύστασιν τοῦ «Μουσικοῦ Συλλόγου» ἐπὶ ὑγιεστέρων ὁμοῦ καὶ διαρκεστέρων βάσεων.

Ἡ γαλλογερμανικὴ ἐφημερίς «Ὁσμάνισερ Λούδ» τῆς Πόλεως μας, ἢ ὁποῖα πάντοτε μετ' εὐμενοῦς ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ τὸ ἔργον τοῦ ἡμετέρου Περιδοκτοῦ, πολλὰ αὐτοῦ ἄρθρα καὶ πρωτότυπα ζῆματα ἀναγγέλλουσα εἰς τὸ Γερμανικὸν δημόσιον, εὐηρεστήθη μετὰ ἄλλων νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν περὶ Νικαίας μελέτην ἡμῶν. Εὐχαριστοῦμεν τὸν συναδέλφον διὰ τὴν ἐπιδεικνυομένην πρὸς ἡμᾶς εὐμένειαν, ἧς πολῦτιμος καρπὸς ἔσεται ἀναμφιβόλως ἢ γόνιμος ἐπικοινωνία τῆς ἀγνώστου μουσικῆς τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς μετὰ τῆς σοφῆς Δύσεως.

Ὁ Γ' διαγωνισμὸς τῆς «Μουσικῆς» (σελ. 202) πρὸς μελοποιήσιν τοῦ εἰς Ἀρίονα ὕμνου τοῦ ὁμωνύμου Συλλόγου Σιρκετζή, ἕνεκα τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων, παρατείνεται μέχρι τέλους Ἰανουαρίου τοῦ 1913.

Ὁ ἡμέτερος συμπολίτης καὶ ὀρθρὸς τῶν Μουσῶν θεράπων κ. Σοφοκλῆς Χουδαβερδόγλου, ὅστις ἔχει τὴν φιλικὴν εὐγένειαν νὰ τροφοδοτῇ ἐνίοτε τὴν «Μουσικὴν» διὰ μουσικολογικῶν εἰδήσεων τῆς Δύσεως λίαν ἐνδιαφεροσῶν, γράφει ἡμῖν ὅτι τὸ παθητικὸν δημῶδες ζῆμα τῆς Σάμου «Ἀὐτὸ τὸ Ἄχ!», τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ 113ον ζῆμα τοῦ Γ' Τεύχους, τοσοῦτον ἤρρεσεν εἰς τὸν ἐν Βεῖμάρῃ διδάκτορα κ. Paul Mitzschke, ὅστε μεταφράσας οὗτος καὶ τὸ κείμενον εἰς τὸ γερμανικόν, παρασκευάζει ἤδη οἰκογενειακῶς πρὸς καλλιτεχνικὴν αὐ-

Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἀμασίας κ. Γερμανὸς Καραβαγγέλης Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

τοῦ ἐκτέλεσιν. Ὁ κ. Mitzschke κάτοχος ὢν καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς, κατέχει λίαν ὑψηλὴν θέσιν ἐν τῇ κοινῶνίᾳ τῆς Βεῖμάρης. Εἶνε συγγραφεὺς ὀνομαστός καὶ μεταφραστὴς ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων συγγραφέων, ὡς καὶ μέλος τιμημένου τοῦ «Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου». Αἱ πληροφορίες τοῦ κ. Σ. Χουδαβερδόγλου ἰδιαιτέρως εὐχαριστοῦσιν ἡμᾶς, διότι καταδεικνύουσι τὴν ἀξίαν τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἁσμάτων, ἄπερ, ὡς μουσικοὺς ἀδάμαντας, ἢ «Μουσικὴ» ἐννοεῖ, ἐκ τοῦ περιφρονημένου ἐδάφους ἐν ᾧ εὐρίσκονται, νὰ τάξῃ εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτοῖς θέσιν.

Μετ' εὐχαριστήσεως πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ σχολικὴ μουσικὴ, εἰσαχθεῖσα πέρυσιν ἐν τῷ Κεντρικῷ Παρθενωγωγείῳ Ἁγίου Κωνσταντίνου Ὑψωμαθείων, ἐυστηματοποιήθη ἐφέτος ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ πρωτοπάλτου τῆς Κοινότητος καὶ μουσικοδιδασκάλου κ. Δ. Μπαλαμπάνη. Συγχαίρομεν τοὺς ἀρμοδίους Ἐφόρους διὰ τὴν λεπτὴν πρόνοιαν πρὸς ἑλληνοπρεπῆ μόρφωσιν τῆς σπουδαζούσης νεολαίας.

*

Ἡ εἰκὼν τῆς πατριαρχικῆς ταφῆς, ἣν ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιεύομεν, προέρχεται ἐκ φωτογραφίας τοῦ εὐφύμως γνωστοῦ καὶ διακεκριμένου ὁμογενοῦς φωτογράφου κ. Ἰω. Ἀλευριδοῦ, ὅστις ἀπὸ καλλιτεχνικοῦ ἰδίως ἐνδιαφέροντος παρακινούμενος, ἐπλοστῆσε

τὸ ἐν Σταμπούλ φωτογραφεῖον αὐτοῦ διὰ διαφορῶν ἐκλεκτῶν φωτογραφημάτων τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ πρωτοφανοῦς πατριαρχικῆς κηδείας. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι πλήρη ὁποσδήποτε εἰκόνα τῶν φωτογραφημάτων τούτων οὐδὲν ἄλλο ἔχουσι νὰ πράξωσιν, ἢ ν' ἀποταθῶσιν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν κ. Ἰω. Ἀλευρίδην, βέβαιον ὄντες ὅτι θὰ θάψωσιν ἀκριβῶς τὰ καλλιτεχνικὰ αὐτοῦ προσόντα.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ - ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Κατὰ τὴν πρώτην ἐσπερίδα τοῦ ἐν Μερζιφούν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ Κολλεγίῳ λειτουργοῦντος Ἑλληνικοῦ Συλλόγου «Πόντου», τὴν δοθεῖσαν τὴν 21/4 Ὀκτωβρίου, ὡμίλησε καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Θεοχαρίδης τονίσας τὴν ἀνάγκη τῆς ἔμμονῆς εἰς τὰ πατρῶα ἤθη καὶ ἔθιμα καὶ ἂν ἀκόμη ταῦτα θεωροῦνται παράξενα καὶ βάρβαρα, παροτρύνας τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν προτίμησιν τῶν ἑλληνικῶν ἡμάτων, δημοτικῶν τε καὶ μὴ, ἀντὶ τῶν ξένων, καὶ τὴν ἐκμάθησιν τῶν ἐθνικῶν χορῶν, οἱ ὅποιοι τόσον ἐκτιμῶνται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων. Ἀνέφερε δὲ ὡς παράδειγμα ὅτι κατὰ τὸ τελευταῖον συνέδριον τῶν Ἀνατολιστῶν, τοῦ ὁποίου διετέλεσε μέλος, ὅταν ἐν Ἐλευσίνι ἠγέρθησαν καὶ ἐχώρευσαν οἱ χωρικοὶ καὶ λουτοὶ Ἕλληνες τοὺς ἐθνικοὺς τῶν χορῶν, τόσον ἐνεθουσιάσθησαν οἱ ξένοι, ὥστε πολλοὶ αὐθορμήτως προσήλθον εἰς τὰς τάξεις τῶν χορευτῶν καὶ συνεχώρουν. Οἱ λόγοι οὗτοι προὐκάλεσαν παταγώδη χειροκροτήματα, συγκινήσαντες καὶ τοὺς πόδας τῶν Τραπεζούντιων καὶ ἐν γένει τῶν ἐκ τῶν παραλίῶν τῆς Μαύρης Θαλάσσης μαθητῶν, ἀμέσως δὲ ἤρχισε τὸ τραγοῦδι καὶ ὁ λάζικος χορὸς ὑπὸ εἰκοσάδος μαθητῶν τῇ συνοδείᾳ μανδολίνου.

Μετὰ λύτης πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ εἰς τὸ προντιστήριον Τραπεζούντος ὑπαχθεῖσα «Φιλαρμονικὴ» διελύθη. Ἡ δι' οἰονδήποτε λόγον μουσικῶν σωματείων διάλυσις οὐδὲν ἄλλο μαρτυρεῖ ἢ τὴν ὑπὸ τὸ μηδὲν κατάπτωσιν τοῦ θερμότερου τοῦ ἑξαθροπισμοῦ. Διὸ λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ ὁ ἔγκριτος συναδέλφος «Φάρος τῆς Ἀνατολῆς» ὅτι «Ὅταν σιγήσῃ ἡ λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅταν παύσῃ νὰ μεταπλάσῃ μυστηριωδῶς καὶ ἀπαλύνῃ τὰς καρδίας τῶν νέων, εὐτελεῖς πεζότης, ἀπειροκαλῆς καὶ βαναυσότης καὶ ἀναισθησία ὑπείσρχονται βαθμηδὸν καὶ κατακλύζουσιν αὐτούς.»

Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τοῦ ἐγκριτοτέρου φύλλου τοῦ Μιλάνου «Pletro» μεῖ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν εἶδομεν τὴν χαριτωμένην σύνθεσιν τοῦ τραπεζουντίου καλλιτέχνου κ. Εἰρηνοπούλου Λίτσου «Adio Ketì». Τὸ ἐν λόγῳ φύλλον ἀναγράφει μετὰ τῶν ἐκλεκτοτέρων συνεργατῶν του μετ' εὐφήμου μνείας τὸν εὐέλπιδα Τραπεζούντιον καλλιτέχνην τὸν ὅποιον καὶ συγχάιρομεν θερμῶς διὰ τὴν ὅλως δικαίαν τοῦ ταλάντου του ἐκτίμησιν.

Ἡ μουσικὴ τῆς χωροφυλακῆς τῆς Κρήτης ἀνεχώρησεν εἰς Θεσσαλονικὴν διὰ νὰ παיאίσῃ δημοσίᾳ τακτικῶς.

Ὁ κ. Σπυρίδων Κάισαρης, Γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν Στρατιωτικῶν Μουσικῶν τῆς Ἑλλάδος, παρακολουθῶν τὸν ἐνθουσιασμόν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἐνεπνεύσθη ἐν λαμπρῶν στρατιωτικῶν Ἐμβατήριον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Πτερωτὴ Νίκη», ὅπερ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Διάδοχον.

Ἡ ἔγκριτος ἐφημερὶς τοῦ Πειραιῶς «Σφαῖρα», ἡ ὁποία εὐμενῶς πάντοτε παρακολουθεῖ τὴν δρᾶσιν καὶ τὴν

πορείαν τοῦ ἡμετέρου Περιοδικοῦ, τελευταίως ἔγραψε τάδε, διὰ τὰ ὅποια καὶ τὴν εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Ἐκ τῆς περιληπτικῆς μόνον μνείας τῶν περιεχομένων ἀντιλαμβάνεται πᾶς τις πόσον ἐθνικὸν εἶνε τὸ ἔργον τοῦ κ. Γ. Δ. Παχτίκου καὶ ποίας συνδρομῆς εἶνε ἄξιον ἐκ μέρους ὄλων τῶν δυναμένων νὰ ἐπικυρῶσιν εἰς ἔργα ἀκραίφως ἐξυπηρετικὰ τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἰδέας.»

Ἐκ τῆς συναδέλφου «Σάλπιγγος» τῆς Λεμεσοῦ παραλαμβάνομεν τὰ ἑξῆς εὐχάριστα:

Ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Γυμνασίου ἐγένετο μουσικὴ Συναυλία, καθ' ἣν ἡ Φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου ἐξετέλεσεν ἐκλεκτὸν πρόγραμμα εἰς τιμὴν τοῦ Δωρητοῦ αὐτῆς κ. Νικ. Γ. Πηλαβάκη. Εἰς τὴν ὥραιάν ἐσπερίδα παρέστη ἐκλεκτὸς κόσμος ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἡ Φιλαρμονικὴ ἐξετέλεσε μετὰ πολλῆς τέχνης, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Καλλιγέρη, διάφορα τεμάχια. Ὁ ἐντιμὸς Δήμαρχος Λεμεσοῦ κ. Χρ. Σῶζος προπίνων ὑπὲρ τοῦ Δωρητοῦ τῆς Φιλαρμονικῆς καὶ Προέδρου τῆς μεγάλης ἀνά τὴν Αἴγυπτον Ἑλλ. Ἀδελφότητος τῶν Κυπρίων, ἐτόνισε τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς Φιλαρμονικῆς Λεμεσοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ. — Ὑπὸ εἰδικῆς ἐταιρείας ἀγγέλεται ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης ἡ ἐκδοσις Πανελληνίου πολιτικῆς ἐφημερίδος ἐβδομαδιαίας τῆ συνεργασίᾳ τῶν διατρεπεστέρων λογογράφων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς. Ἡ «Παλιγγενεσία» θὰ περιλαμβάνῃ θεματά πολιτικά, γεωργικά, βιομηχανικά, ἐμπορικά, τραπεζιτικά, δικαστικά, φιλολογικά, ἐγκυκλοπαιδικὰ καὶ πλουτοπαραγωγικὰ ἐν γένει. Ἐνθέρμως δὲ θὰ ὑποστηρῆσῃ καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ εὐημερία ἢ καὶ ἡ κακοδαιμονία τῶν ἔθνων. Ἐτησίᾳ συνδρομὴ διὰ το ἔξωτερικὸν φράγκα 8.

Εἰς τὴν συνάδελφον εὐχόμεθα πλήρη εὐδοκίμησιν τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἀνορθωτικοῦ αὐτῆς σκοποῦ.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ἀνά χειρὸς φυλλαδίου συμπληροῦται τὸ πρῶτον ἔτος τῆς «Μουσικῆς» διὰ τοῦτο παρακαλοῦνται οἱ ὀλίγοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν, οἱ ὅποιοι καθυστεροῦσιν εἰσεῖται τὰς ἐαυτῶν συνδρομὰς, τὰς ἀποτελοῦσας τὸν μόνον τοῦ Περιοδικοῦ πόρον, ὅπως ἀποστείλωσιν αὐτάς πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (δῶδὸς Ἀχῆρ ἀριθμ. 41) πρὸς διευκόλυνσιν καὶ τῆς περαιτέρω τακτικῆς ἀποστολῆς.

Εὐκαιρία διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἡμῶν.

Ἀπὸ τοῦδε δλόκληρος ἡ σειρά τοῦ λήξαντος ἔτους τῆς «Μουσικῆς» θὰ πωλῆται πρὸς 80 γρόσια μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν.

Διὰ τοὺς ἐγγραφομένους ὁμως νέους συνδρομητὰς πληρώνοντας ἡ σειρά αὐτῆ ἐξαιρετικῶς πωληθήσεται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς.

Εἰδοποιῶνται ἐπίσης οἱ συνδρομηταὶ ἡμῶν ἐν γένει, ὅτι ἡ ἐκ 500 περίπου σελίδων συγκειμένη Συλλογὴ ἡμῶν τῶν «260 ἑλληνικῶν δημοτικῶν ἡμάτων» (Βιβλιοθήκης Μαρτσῆ), ἧς ὀλίγα ἀντίτυπα ὑπολείπονται, παρέχεται ἀντὶ 8 μόνον φράγκων, ἀντὶ 15 φρ. τῆς τρεχούσης τιμῆς.

Οἱ ἐν Θράκῃ, Μακεδονίᾳ καὶ Ἠπειρῷ συνδρομηταὶ ἡμῶν εἰδοποιῶνται ὅτι τὸ 11 τεῦχος τῆς «Μουσικῆς» μετὰ τοῦ παρόντος κρατοῦνται παρ' ἡμῖν μέχρι τῆς τακτικῆς ἀποκταστάσεως τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας τῶν χωρῶν τούτων.

Ἐπεύθυνος Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ — Τύποις ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΩΝ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ

ΤΟΥ Α' ΕΤΟΥΣ (1912)

Α' ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

	Σελίς		Σελίς
Προσυλήματα ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς «Μουσικῆς»	1	Ὁ ἠρωϊσμός τῶν μουσικῶν τοῦ «Τιτανικοῦ» (Γ. Π.)	134
Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ (Α. Schmid)	4	Θέατρον καὶ κλήρος (Γρ. Παπαμιχαήλ)	135
Ἀλήθεια ἀπαρασάλευτος (Α. Lombardi)	5	Τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον καὶ αἱ μουσικαὶ σπουδαί. (Γ. Π.)	151
Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ ἡ διὰ τῆς μουσικῆς ἐξημέ- ρωσις τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας (Γ. Παχτίκου)	5,33	Ἡ ἐξάμηνος σταδιοδρομία τῆς «Μουσικῆς»	161
Μουσικὰ ἀποφθέγματα 6, 24, 37, 162, 197 290, 316		Ματθαῖος Σ. Μαυρογορδάτος (Ροσποβίτου)	163
Ἡ Μουσικὴ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ (Γ. Π.)	7	Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἐκ- παιδευτηρίοις (Γ. Π.)	163
Τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον τοῦ μελοδράματος (Ἀντα- πόκρισις ἐκ Παρισίων)	8	Ἡ ἑλλήν. μουσικὴ κατὰ τὰς ἐφορτὰς τοῦ Ἐθν. Πανε- πιστημίου (Ἀνταπόκρισις ἐξ Ἀθηνῶν)	165
Ἄσματολογικά, ἧτοι κείμενα καὶ ἐρμηνεῖαι τῶν ᾠδα- των 21, 59, 93, 119, 149, 185, 213, 243, 273, 303, 329, 353		Ἄσματα καὶ χοροὶ κυπριακοὶ Χρ. Ἀποστολίδου (Γ. Π.)	168
Ὁ μουσικὸς τύπος ἐν Γερμανίᾳ (Ἀνταπόκρισις)	23	Περὶ τῆς ἐν Ἀνατολῇ μουσικῆς μεταρρυθμίσεως (L. A. Bourgault-Ducoudray)	193, 229, 333, 354
Αἰσχύλου «Προμηθεὺς Δεσμώτης» (Γ. Π.)	25	Ἡ ἐφορτὴ τῶν αὐλῶν ἐν Βιθυνίᾳ (Ἀνταπόκρισις ἐξ Ὀρτάκιοι τῆς Βιθυνίας)	198
Ὁ εἰς τὴν Ἐλευθερίαν ὕμνος τοῦ Ν. Μαντζάρου (Γ. Π.)	26	Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ Σχολὴ Φαναρίου (Γ. Π.) (Δογοδοσία τοῦ σχολ. ἔτους 1907—1908)	199, 246, 274.
Μουσικοὶ διαγωνισμοὶ	27, 61, 231, 261	Πραγματεία περὶ τῶν προσόντων τοῦ καλοῦ ψάλτου ὑπὸ Μανουὴλ Δούκα τοῦ Χρυσάφη (ἐκ χειρο- γράφου τῆς 1Ε' ἑκατονταετηρίδος)	201, 230.
Παγκόσμιος μουσικὴ ἐπιθεώρησις 28, 62, 75, 124, 152, 187, 219, 248, 278, 308, 334, 357		Ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς (Γ. Α. Παπα- γεωργίου)	202
Ἡ Μουσικὴ ἀνά τὸν Ἑλληνισμόν, 30, 64, 96, 125, 154, 188, 220, 249, 280, 309, 335, 359		Ἡ σχολικὴ μουσικὴ καὶ τὰ ἐπιδεικτικὰ σχολικὰ ᾄσματα. (Γ. Π.)	215
Ἡ Μουσικὴ ἀνά τοὺς συνοῖκους λαοὺς, 32, 68, 99, 128, 158, 192, 224, 252, 312		Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου	216
Νέα βιβλία. 32, 68, 76, 106, 160, 192, 224, 284, 312, 336, 361		Ἡ ἐναρμόνισις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς (Γ. Π.)	216
Τὰ διάφορα συστήματα τῆς ἑλληνικῆς παρασημαν- τικῆς (Ἀριστοξενικοῦ) α' ἢ ἀλφαθητικὴ παραση- μαντικὴ, β' ἢ βυζαντινὴ παρασημαντικὴ, γ' ἢ νεωτέρα ἐκκλησιαστικὴ παρασημαντικὴ, δ' ἢ λε- σβιακὴ παρασημαντικὴ	34, 71, 120, 306	Ἐντυπώσεις ἐκ τῆς ἀνά τὴν Μ. Ἀσίαν πρὸς περιου- λογίην δημοτικῶν ᾠμάτων περιοδείας, (Γ. Παχ- τίκου)	225, 256, 290, 318, 356
Ὁ Βιλλαμόβιτς Μελλενδορφ καὶ τὰ δημῶδη ἑλλη- νικὰ ᾄσματα (ἐπιστολὴ ἐν τῇ ἀρχ. ἑλλ. γλώσσῃ)	36	Πῶς διδασκόμεθα τὴν μουσικὴν, (Κορίννης Α. Πα- λαιολόγου)	244
Τὰ μουσικὰ ὄργανα τῶν Ἑλλήνων (Γ. Π.)	36, 72	Ἡ μουσικὴ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτηρίοις (Γ. Π.)	253
Σοφοκλέους «Φιλοκτήτου» (Σύντομος ἀνάλυσις τῆς τραγῳδίας. (Γ. Π.) Ἡ μελοποιία τῶν χορικῶν. Διδασκαλία. Κρίσις τῶν ξένων)	38, 76, 104	Ἡ ἑλλήν. μουσικὴ ἐν Βερολίνῳ (Ἀνταπόκρισις)	255
Ἡ μουσικὴ καὶ τὸ μέλλον τοῦ θεάτρου ἐν Ἀμερικῇ. (Ἀνταπόκρισις ἐκ Φιλαδελφείας)	61	Ἐπεὶ τῶν σεισμοπαθῶν ἀδελφῶν μας	277
Ἐνδείξεις συμπαθείας πρὸς τὸ Περιοδ. 68, 100, 128, 159		Ἡ ἐκκλ. μουσικὴ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολ. σχολῇ	285
Τὰ ἀρχαία ἑλληνικὰ δρᾶματα καὶ ἡ μελοποιία τῶν χορικῶν. (Διάλεξις Γ. Παχτίκου ἐν τῇ ἀρχαιολογ. Ἐταιρείᾳ Ἀθηνῶν). 69, 102, 131, 166, 195, 276, 313		Τὰ σχολειακὰ ᾄσματα καὶ ἡ ἔθνικὴ μουσικὴ. (Γ. Π.)	287
Ὁ Μπετχόβεν καὶ ἡ χαρὰ (Κορίννης Ἀ. Παλαιολό- γου)	73, 122	Ἡ ἐκκλ. μουσικὴ καὶ ἡ πολυφωνία (Ἰεζ. Βελανιδιώτου)	305
Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῶν μουσικολόγων L. A. Bourga- uit-Ducoudray, Fr. X. Leitner καὶ F. A. Gevaert (Γ. Π.)	74	Τὰ πολεμιστήρια ᾄσματα (Ἀριστ. Κουρτίδου)	316
Ἑλληνες μουσουργοὶ ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως (Ἀνα- στασίου Μάλτου) Νικόλαος Ἀγγερινός. 101, 129, 161		Ὁ ἐναρμονισμός (Arthur Maquitaire)	316
Θέατρον καὶ Κλήρος (Ἰωακείμ Ἀποστολίδου)	107	Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτη- ρίοις τῆς Κύπρου (Κλ. Κ. Ἀρτεμίδου)	320
Τὸ μελόδραμα καὶ ἡ «Ἀρμενίς». (Γ. Π.) Ἀπάντησις πρὸς τὸν Γάλλον μουσουργὸν E. Chizat	123	Ἡ μουσικὴ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς μάχασις (Γ. Π.)	332, 342
		Ἡ ἐνιαύσιος σταδιοδρομία τῆς «Μουσικῆς»	337
		Δάκρυον σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' (ποίημα Χρ. Χαριδῆμου)	338
		Ὁ Πατριάρχης Ἰωακείμ δ' Γ' καὶ ἡ ἔθνικὴ μου- σικὴ (Γ. Π.)	340
		Ἐκθεσις τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκονομ- νικοῦ Πατριαρχείου ἐν ἔτει 1883.	341
		Δημῶδη βυζαντινὰ ᾄσματα (Ν. Γ. Πολίτου)	353

1. Τὰ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Γ. Π. ἀρθρα ἀνήκουσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Μουσικῆς».

	Σελίς		Σελίς
65. Ὁ ψαῶς, ᾄσμα τριφώνων. <i>N. B. Γουναροπούλου.</i>	177	Ἡλία Ταυταλίδου. — Μουσική <i>N. Μαντζάρου</i> . . .	264
66. Ὁ Salutaris, δι' ᾄσμα καὶ ὄργανον ὑπὸ <i>A. Bourdon</i>	177	100 ^α . Ἐγὼ ἴμαι νοῦ ψαῶ παιδί, δημῶδες ᾄσμα Γα- νοχώρων (Θρῆνης)	264
67. Ἡ Παφίτισσα, δημῶδες ᾄσμα τῆς Κύπρου (Συλ- λογῆς <i>Xp. Ἀποστολίδου</i>) μετὰ συνοδείας κλειδο- κυμβάλου ὑπὸ <i>A. Λαυράγκα</i>	179	101. Τὸν Σταυρὸν Σου προσκυνοῦμεν, ἐν μονοφωνίᾳ ἐκκλ. καὶ τετραφωνίᾳ ὑπὸ <i>Σωτηρίου Κομνηνοῦ</i> . . .	265
68. Βουλγαρικὸς χορὸς Παϊτούσκα διὰ κλειδοκύμ- βαλον ὑπὸ <i>Dobri Christoff</i>	181	102. Πολυχρονισμὸς βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων . . .	265
69. Πλησιέστερόν σου, Θεέ μου, προσευχὴ τοῦ «Τε- τρικῶδ» ἐν τετραφωνίᾳ ὑπὸ <i>St Hilaire</i>	182	103. Ἐίντατε νὰ πάμε 'ς τὸν Ἄϊ-Βασίλη, ᾄσμα δημῶ- δες τῆς Κεππαδοκίης μετὰ συνοδείας κλειδοκυμ- βαλον ὑπὸ <i>M. Gravina</i>	266
70. Μελωδία ὀξυφώνου, ἐκ τοῦ μελοδράματος «Tosca» τοῦ <i>Puccini</i> διὰ κηθάρων	183	104. Ἐγὼ ἴμαι νοῦ ψαῶ παιδί, ᾄσμα δημῶδες τῆς Θρῆνης μετὰ συνοδείας κλειδοκυμβάλου	268
71. Μάνα ἦρτεν ἡ ἄνοιξι, δημῶδες ᾄσμα τῆς Κεπ- παδοκίης μετὰ συνοδείας κλειδοκυμβάλου	184	105. Στὸ μνημεῖον τοῦ Φαλήρου, δι' ᾄσμα καὶ κλει- δοκύμβαλον. (Ποίησις <i>Ἀχιλλέως Παράσχου</i> . — Μου- σική <i>B. N. Γουναροπούλου</i>)	269
72. Ἐλα, Παναγιά καὶ σῶσε, δημῶδες ᾄσμα τῆς Ῥόδου.	184	106. Ἐλεγείον Μασσενέ, ᾄσμα καὶ κλειδοκύμ- βαλον	271
73 ^ε . Οὐκ ἐλάτρευσαν, ᾄσμα ἐκκλησιαστικόν (ἄργον).	203	107 ^ε . Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, ἐκ χειρογράφου τῆς <i>ΙΔ'</i> — <i>ΙΕ'</i> ἑκκτοντ. ἐρμηνευθὲν ὑπὸ <i>M. Βασιλείου</i> . . .	292
74 ^ε . Ἡ τυφλὴ ἀνθρώπων. (Ποίημα <i>Γ. Ζαλακώσια</i> . — <i>Μέλος Γ. Παχτίκου</i>)	203	108 ^ε . Εἰς τὸν Ὀλυμπιονίκην Τσικλητήραν. (Ποίημα <i>K. A. Κωνσταντινίδου</i> . — Μουσική <i>Γ. Α. Παχτίκου</i>) . . .	293
75 ^ε . Μονοψάλια τοῦ Σουλτάν Σελήμ τοῦ Γ', ἐκθρονι- σθέντος καὶ φονευθέντος ὑπὸ τῶν Γεντιτσάρων (1807—1808). <i>Μέλος Γ. Μπέτσου</i>	205	109 ^ε . Ὑμνος τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ἰαπωνίας, μεταγραφεὶς ὑπὸ <i>Ἀκρ. Ἀδάμ</i>	294
76 ^ε . Ὁ Γέρω Δήμος (Ποίησις <i>A. Βαλαωρίτου</i> . — Μου- σική <i>Π. Καρρέρη</i>)	204	110. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν <i>M.</i> <i>Βασιλείου</i>	295
77 ^ε . Ἄνοιξατε τὸν Κλήθονα, δημῶδες ᾄσμα	204	111. Εἰς τὸν Κύπρου Κυπριανόν, ἐν διφωνίᾳ. (Ποίη- μα <i>B. Μιχαηλίδου</i> . — <i>Μέλος Κλ. Ἀρτεμίδου</i>)	297
78 ^ε . Πλησιέστερόν σοι, Θεέ μου	204	112. Εἰς τὸν Ὀλυμπιονίκην <i>K. H. Τσικλητήραν</i> . . .	298
79. Οὐκ ἐλάτρευσαν, ᾄσμα ἐκκλησιαστικόν μεθ' ἄρ- μονικῆς πολυφωνίης ὑπὸ <i>B. Ducoudray</i>	205	113. Αὐτὸ τὸ Ἄχ! ὅταν τὸ πῶ, ἐν τετραφωνίᾳ. Δη- μῶδες ᾄσμα τῆς Σάμου	299
80. Ὁ ἔραστής καὶ ἡ ἡγή (Ποίησις <i>Γ. Ἀφθονίδου</i> . — Μουσική <i>Solem Har</i>)	206	114. Σύρτα καὶ φέρτα, δημῶδες ᾄσμα τῆς Μυτιλήνης	299
81. Ὑμνος πρὸ τῆν ἐργασίαν, ᾄσμα τριφώνων. (Ποίη- σις <i>Γ. Κατσούφρη</i> . — Μουσική <i>Ἀντ. Καλαματιανοῦ</i>) . . .	207	115. Λουλούδια τοῦ Βοσπόρου. Ἀκροστιχίς (Ποίημα <i>Σίγμα Στ.</i> — <i>Μέλος Solem Har</i>)	300
82. Ὁ Γέρω Δήμος, ᾄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον	208	116. Καλῶς ἠύραμεν ἀλλήλους, ἐν τριφωνίᾳ (Ποίη- μα <i>Ἡλ. Ταυταλίδου</i> . — <i>Μέλος N. Μαντζάρου</i>) . . .	300
83. Δὲν προσεύχεσθε, ᾄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον ὑπὸ <i>Georges Bizet</i>	210	117. Ἀδιλὲ = Adilè, πρὸς κλειδοκύμβαλον ἀνατολικῆς ὑποθέσεως, μουσουργήμα ὑπὸ <i>E. Miloh</i>	301
84. Ὁ ξενητεμμένος, ἐν τριφωνίᾳ (Ποίησις <i>E. Κα- ρούδου</i> . — Μουσική <i>I. Προΐου</i>)	212	118 ^ε . Ὅσιε τρισμάκαρ, δοξαστικὸν τῆς ἑορτῆς Ἰωάν- νου τοῦ Χρυσοστόμου	321
85 ^ε . Δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος, ᾄσμα ἐκκλησιαστ.	233	119 ^ε . Ὁ θούριος τοῦ Τυρταίου, ἐν διφωνίᾳ. (Μετά- φρασις <i>Σπ. Τρικούκη</i> , — Μουσική <i>N. Μαντζάρου</i>) . . .	321
86 ^ε . Αἰσχύλου «Προμηθεὺς Δεσμώτης» Χορὸς Ὁκτα- νίδων Στάσιμον <i>Α'</i> . (Μελοποίη <i>Γ. Παχτίκου</i>)	233	120 ^ε . Ποιὸς εἶδε ἥλιο 'πὸ βραδύς, δημῶδες ᾄσμα τῆς Ἡπείρου	322
87 ^ε . Τυρταίου ἐμβατήριον (Μέλος <i>Κλ. Ἀρτεμίδου</i>) . . .	234	121 ^ε . Τὸ ᾄσμα τοῦ Ὁρφέως. (Ποίημα <i>Δ. Παπαροη- γοπούλου</i> . — <i>Μέλος Γ. Παχτίκου</i>)	322
88 ^ε . Ἀμτελασιονὸν τσικαλί, δημῶδες ἀρμενικὸν ᾄσμα.	234	122. Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς, ᾄσμα ἐκκλησιαστικὸν ἐν τετραφωνίᾳ	323
89 ^ε . Ὁ ξενητεμμένος ᾄσμα <i>I. Προΐου</i>)	234	123. Ἡ διάβασις τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πρὸς κλει- δοκύμβαλον ὑπὸ <i>M. Gravina</i>	324
90. Μετεμορφώτης ἐν τῷ ὄρει, ᾄσμα ἐκκλησιαστικόν.	235	124. Ἐμπρὸς κροτεῖ τὸ τύμπανον, ἐμβατήριον ὑπὸ <i>I. Προΐου</i>	325
91. Τρεῖς μυστικὰς σήμερον. Δοξαστικὸν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.	235	125. Κομμὸς «Φιλοκτήτου», δι' ᾄσμα καὶ κλειδοκύμ- βαλον ὑπὸ <i>Γ. Παχτίκου</i>	326
92. Κοῦ ναῦρω ἰγὼ βασιλικό, δημῶδες ᾄσμα τῆς Τριγλίης ἐν τετραφωνίᾳ	236	126. Σαράντα κλέφταις ἤμασταν, δημῶδες ᾄσμα τῆς Μακεδονίας	328
93. Ἀμερικανικὸν βάλς, διὰ κλειδοκύμβαλον	237	127 ^ε . Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. Ἐξ ἀρχαίων εἰρ- μολογίων	344
94. Δυστυχῆς. — <i>Infelice!</i> Μονοψάλια ἐκ τοῦ Ἐρράνη τοῦ Βερδῆ δι' ᾄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον	239	128 ^ε . Χήρα — ἐπαίτις ἐν διφωνίᾳ (Ποίημα Ἀγαπίης <i>Μαζαράκη</i> . <i>Μέλος Γ. Παχτίκου</i>)	344
95. Παράπονο, ᾄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον. (Ποίημα δημῶδες. — Μουσική <i>I. Προΐου</i>)	241	129 ^ε . Ὑμνος εἰς Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν	345
96. Ἡ λύρα τοῦ Ἐρμού, ἐν τετραφωνίᾳ. (Ποίημα <i>Xp. Χατζηχορήστου</i> . — Μουσική <i>Γ. Παχτίκου</i>)	242	130 Χριστὸς γεννᾶται	346
97 ^ε . Πολυχρονισμὸς βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων ἐκ χειρογράφου τῆς <i>ΙΕ'</i> ἑκατονταετηρίδος ἐρμηνευ- θεὶς ὑπὸ <i>M. Βασιλείου</i>	263		
98 ^ε . Ὁ Πνεύματι Ἁγίῳ συνημμένος, δοξαστικὸν τῆς Ἰνδίκτου	263		
99 ^ε . Καλῶς ἠύραμεν ἀλλήλους, ἐν διφωνίᾳ (Ποίημα			

Β' ΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

ἤτοι μουσουργήματα ἐν ἐκκλησιαστικῇ καὶ γραμμικῇ παρασημαντικῇ.

Οἱ αὐξήοντες ἀριθμοί, οἱ ὅποιοι φέρουσι τὸ στοιχεῖον ἐ' δηλοῦσι τὰ ἐν ἐκκλησιαστικῇ παρασημαντικῇ ἤματα, οἱ φέροντες τὰ στοιχεῖα δ' δηλοῦσι τὴν διπλὴν παρασημαντικὴν, πάντα δὲ τὰ ἄλλα τὴν γραμμικὴν.

	Σελίς		Σελίς
1δ. Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, ἄσμα ἐκκλησιαστικόν.	9	30. Ῥωμάντσα ἀνευ λέξεων, διὰ κλειδοκῦμβalon Α. Lombardi.	90
2δ. Πρὸς τὸν ἐθνομάρτυρα Μητροπολίτην Γρεβενῶν Αἰμιλιανόν, ἄσμα τρίφωνον καὶ τετράφωνον.	10	31ε. Ὁ Ἄγγελος ἐβόα, ἄσμα ἐκκλησιαστικόν.	109
3δ. Ὕμνος τοῦ Ὁθωμανικοῦ Συντάγματος, ἄσμα μονόφωνον καὶ τετράφωνον.	11	32ε. Τίς Θεὸς μέγας, ἄσμα ἐκκλησιαστικόν.	109
4δ. Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (Ποίησις Δ. Σολωμοῦ. — Μέλος Ν. Χ. Μαντζάρου) ἄσμα δίφωνον καὶ τετράφωνον.	12	33ε. Σήμερον τῆς σωτηρίας, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἄσμα ἐκ.	110
5. Σ' ἀγαπῶ (Ποίησις Ἰω. Καμπούρογλου. — Μουσικὴ Σπ. Σαμάρα), ἄσμα καὶ κλειδοκῦμβalon.	14	34ε. Ὁ Ἀλέξανδρος, δημῶδες ἄσμα τῆς Θράκης.	110
6δ. Ὕμνος εἰς Ἀρχιερέα τῆς Μακεδονίας, ἄσμα δημῶδες τῆς Μακεδονίας μετὰ κλειδοκῦμβalon.	16	35δ. Χριστὸς ἀνέστη, ἄσμα ἐκκλησιαστικόν μονόφωνον καὶ τετράφωνον.	111
7. Εἴντατε νὰ πάμε 'ς τὸν Ἀϊ-Βασίλη, ἄσμα δημῶδες τῆς Καππαδοκίας.	17	36δ. Χριστὸς βοσκηρίσιε = Χριστὸς ἀνέστη, ῥωσιστί.	112
8. «Προμηθέως Δεσμώτου», Χορὸς Ὠκεανίδων. Στάσιμον Α' ἐν τρίφωνῳ. (Μελοποιία Γ. Παχτίκου).	18	37δ. Χριστὸς χαριάβ = Χριστὸς ἀνέστη, ἀρμενιστί.	112
9. Ἡ ἀναγνώρισις, ἄσμα δημῶδες τῆς Βιθυνίας μετὰ συνοδείας κλειδοκῦμβalon ὑπὸ Α. Lombardi.	20	38. Τίς Θεὸς μέγας, ἄσμα ἐκκλησι. ἐν τετραφωνίῳ.	11ε
10δ. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, ἄσμα ἐκκλ.	44	39δ. Ἡρθ' ἡ μεγάλη Κερεκί, ἄσμα δημῶδες Καππαδοκίας, μετὰ κλειδοκῦμβalon.	113
11δ. Πολυχρονισμὸς τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' ἄσμα μονόφωνον καὶ τρίφωνον.	45	40. Ἐξοδος χοροῦ τοῦ «Φιλοκτήτου» ἐν τετραφωνίῳ.	114
12 Σοφοκλέους «Φιλοκτήτου» Πάροδος Χοροῦ. ἄσμα καὶ κλειδοκῦμβalon.	46	41. Ἐμβατήριον Τυρταίου, δίφωνος μελοποιία ὑπὸ Κλ. Κ. Ἀρτεμίδου.	114
13ε. Χωρῶμεν. Ἐξοδος τοῦ χοροῦ τοῦ «Φιλοκτήτου».	48	42. Ἡ Ἐπιθυμία. Βάλς ὑπὸ Σωσάννης Ν. Κλάδου πρὸς κλειδοκῦμβalon.	115
14. Θέλω νὰ πάγω 'στὴν Φραγκιά, δημῶδες ἄσμα τῆς Βιθυνίας μετὰ συνοδείας κλειδοκῦμβalon.	49	43. Οὐγγρικὸς χορὸς πρὸς κλειδοκῦμβalon (Thiele R.)	116
15. Ὁργανικὸν μέλος ἀποχωρισμοῦ, δημῶδες μελωδία Ὁρτάκιο τῆς Βιθυνίας.	50	44. Ἡ Λευκὴ Κυρία, διὰ κιθάραν ὑπὸ Ferd. Caruli.	117
16. Ἐκ τῆς «Τραβιάτας» τοῦ Βέρδη διὰ κλειδοκῦμβ.	50	45δ. Ἐβίτζ Πισρεβή, μελοποιία Σουλτάν Βεγιαζήτ.	118
17. Καβαλλερία Ῥουσιτάννα τοῦ Μασκάνη διὰ μανδολίνον ἢ βιολίον.	52	46ε. Βυζαντινὸν «Χριστὸς ἀνέστη», ἐκ χειρογράφου τῆς ΙΕ' ἐκατονταετηρίδος ἐρμηγνευθεῖς ὑπὸ Μάρκου Βασιλείου.	137
18. Ἡ Ἐπιθυμία. Βάλς Σωσάννης Ν. Κλάδου πρὸς κλειδοκῦμβalon.	53	47ε. Ἀντίφωνα τῆς τελετῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου, ὑπὸ Μ. Βασιλείου.	137
19. Λόεγκριν Ῥιχάρδου Βάγνερ πρὸς κλειδοκῦμβ.	55	48ε. Ὕμνος πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὑπὸ Solem Harp.	138
20. Κονεσίγα. Ἰνδικὸς χορὸς πρὸς κλειδοκῦμβalon.	58	49ε. Ὁ Μάιος, Μέλος Ν. Κοκκίνη.	138
21δ. Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ, ἄσμα ἐκκλησιαστικόν μονόφωνον καὶ τετράφωνον.	77	50ε. Ὕμνος Πατριαρχικὸς, ἐν δίφωνῳ καὶ τρίφωνῳ. (Ποίημα Χρ. Χατζηχρήστου. Μέλος Γ. Π.)	139
22ε. Προσευχή, ἄσμα σχολικόν (Ποίημα Χρ. Χ' Χρήστου. — Μέλος Γ. Παχτίκου).	78	51ε. Πρὸ τῶν ἐξετάσεων (Ποίημα Ἀλ. Κατακουζήτοῦ. — Μέλος μελοδραματικόν)	140
23ε. Τὸ πουλάκι, ἄσμα σχολικόν δίφωνον (Ποίημα Ν. Κοτσελοπούλου. — Μέλος δημῶδες).	78	52. «Χριστὸς ἀνέστη», βυζαντινόν.	141
24. Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις, ἄσμα τετράφωνον. (Ποίησις Κασσιανῆς Μοναχῆς. — Μουσικὴ Ν. Μαντζάρου)	79	53. Τὸν νυμφῶνά Σου βλέπω, ἐν τετραφωνίῳ ὑπὸ Ν. Μ. Ἀύγερινου.	141
25ε. Ὁ Λεοντόκαρδος, ἐκ τοῦ μελοδράμ. «Κάρμεν»	82	54. Φθινοπωρινὸν ὄνειρον, βάλς τοῦ «Τιτανικοῦ».	142
26δ. Ἄλλο πέρασαν. ἄσμα δημῶδες τῆς Καππαδοκίας μετὰ κλειδοκῦμβalon.	83	55. Βαρκαρόλλα, διὰ βιολίον καὶ κλειδοκῦμβalon ὑπὸ Jacques Offenbach.	143
27. Ἡ Λεβεντιά, ἄσμα δημῶδες τῆς Μακεδονίας πρὸς μανδολινάταν ὑπὸ Γ. Δ. Ξανθοπούλου.	84	56. Βοημικὸν βάλς, (Ποίημα Χρήστου Χατζηχρήστου)	143
28. Ἡ Ἐπιθυμία. Βάλς Σωσάννης Ν. Κλάδου.	86	57. Σογέρ, δημῶδες ἀρμενικόν ἄσμα μετὰ συνοδείας κλειδοκῦμβalon (Κομιδὰς Βαρταμέτι).	147
29. Ἀπὸ τὰς μελωδίας τοῦ Μπετχόβεν (Adagio), πρὸς κλειδοκῦμβalon.	87	58. Νασρεδδίν Χότζας, ἀπόσπασμα ἐκ τῆς Ὁπερέτας Ν. Π. Βλυσίδου καὶ Δ Ζάντα.	147
		59ε. Ὁ Θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη, μουσουργήμα Μανουήλ τοῦ Χρυσάφη, λαμπαδαρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας (1458), ἐρμηγνευθὲν ὑπὸ Μ. Βασιλείου.	169
		60ε. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐξετάσεων. (Ποίημα Χρ. Χατζηχρήστου. — Μέλος Βοημικόν)	171
		61ε. Τὰ πάθια πῶπαθ' Ἄγγελος, δημῶδες ἄσμα Χαλκιδικῆς.	171
		62. Ὁ Θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη, ἐκ χειρογράφου ΙΕ' ἐκατονταετηρίδος.	172
		63. Κοντάκιον Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ὑπὸ Ῥωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.	174
		64. Εἰς ξένην, δι' ἄσμα καὶ κλειδοκῦμβalon. (Ποίημα Δ. Βικέλα. — Μέλος Μ. Σ. Μαυρογορδάτου)	174

131. Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός, ᾠσμα ἐκκλησιαστικὸν ἐν τετραφωνίᾳ	346	136. Εὐπήνησε, Πετροπέροδικα, ^{δημῶδες ᾠσμα τῆς Χίου.}	349
132. Ὑμνος Ὄθωμανικὸς διὰ κλειδοκύμβαλον	347	137. Κωδωνοκρουσία διὰ κλειδοκύμβαλον (Massenet)	350
133. Ἐθνικὸς ὕμνος τῆς Βουλγαρίας διὰ κλειδοκύμβαλον	347	138. Τὰ πάθια πόπαθ' Ἄγγελος (δημῶδες ᾠσμα Χαλκιδικῆς)	351
134. Ἐθνικὸς ὕμνος τῆς Σερβίας διὰ κλειδοκύμβαλον	348	139. Τί νά σοῦ καμω, Ρήνα μου (δημῶδες ᾠσμα Δοβρά και Ζαχρβίου)	351
135. Ἐθνικὸς ὕμνος τοῦ Μαυροβουνίου διὰ κλειδοκύμβαλον	348	140. Ἐως πότε; διὰ μανδολίνα (Π. Ἀμηρά. — Γ. Α. Ξανθοπούλου)	352

ΕΙΚΟΝΕΣ

Σελίς	Σελίς
Ὁ «Ὀμιλος τῶν ἐρασιμόλων», διδάσκων τὸν «Προμηθεά δεσμώτην» τοῦ Αἰσχύλου	250
N. X. Μάντζαρως, ὁ μελοποιὸς τοῦ ἑλλ. ἔθν. ὕμνου	250
Ὁ Φιλοκτῆτης θεραπευόμενος ὑπὸ τοῦ Μαχάονος	251
Ἀγγοστος Lombardi, ἰταλὸς μουσουργός	258
Δημοτικὰ μουσικὰ ὄργανα Ἐπιγόνειον καὶ βιθυνικὸς αὐλός	259
Κύκλιος καπταδοκικὸς χορὸς	260
Παλαιὰ εἰκὼν συναυλίας τῶν Γεντισάρων	260
Ἀναστάσιος Μάλτος	262
Ὁ χορὸς τῶν ναυτῶν ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ἡρακλέους ἐν τῷ «Φιλοκτῆτη» Σοφοκλέους	262
Νικόλαος Δυγερινός, ἑλλήν μελοποιός	281
Οἱ μουσικοὶ τοῦ «Τιτανικοῦ» κατὰ τὴν ὥραν τοῦ καταποντισμοῦ	282
Οἱ κορυφαῖοι μουσικοὶ τοῦ «Τιτανικοῦ»	289
Ἡ τελετὴ τοῦ Ἁγίου Μύρου	291
Ἰ. Παπαϊωάννου, διευθυντὴς ἑλλήν. Ὀπερέττας	309
Ἡ ὀρχήστρα τῶν πνευστῶν ὀργάνων τῆς Βάλιας	311
Γκομιδᾶς Βαρταμπέτ, ἀρμένιος ἐπίσκοπος μουσικός	319
Ματθαῖος Σ. Μαυρογορδάτος (*Ροστοβίου)	330
Οἱ ἔθνικοι χοροὶ τοῦ Συλλόγου «Τέχνης»	331
Ὁ γάλλος μουσουργός A. Bourdon	331
Αἱ ψαλιρῖαι μαθήτριαι τῶν Ἀρχιγενεῶν (Ἐπιβατῶν)	332
Ἡ Ἐστουδιαντῖνα Βάλιας	339
Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐν Ὀρτάκιοι Βιθυνίας ναοῦ	341
Ὀμιλος ἐστεφανωμένων αὐλητῶν παιδῶν ἐν Ὀρτάκιοι τῆς Βιθυνίας	341
Georges Bizet	343
Φιλαρμονικὴ ὁ «Ὀρφεὺς» τῆς Ραιδεστοῦ	354
Ἡ Πύλη τῆς Λεύκης ἐν Νικαίᾳ (Βιθυνίας)	354
Ἡ Πύλη Κων/πόλεως ἐν Νικαίᾳ	359
Ὁ τόπος τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου ἐν Νικαίᾳ	359
Ἡ Μανδολινάτα τοῦ ἐν Σιρκετζῆ Συλλόγου Ἀρίωνος	359
Ὁ Καλαματιανὸς χορὸς κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς Ἀρτάκης	250
Γυμνάσματα τῶν ἀγῶνων τῆς Ἀρτάκης	251
Τυφλοὶ παῖδες ψάλλοντες	258
Ἡ Α. πλευρὰ τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως ἐν Νικαίᾳ	259
Τὰ δυτικά τεῖχη τῆς Νικαίας	260
Ἡ Χώρα μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφὴν	260
Ὁ Γάνου καὶ Χώρας Σεραφεῖμ παρηγορῶν τοὺς σεισημοπαθεῖς τῆς ἐπαρχίας του	262
Ἰωάννης Ἀμβροδῆς, ὁ ἀγωνοθέτης τοῦ Β' διαγωνισμοῦ τῆς «Μουσικῆς»	281
Ἀπὸ τὰς ἐν τῷ Βοσπόρῳ ἐκδρομὰς τοῦ «Ὀμίλου τῶν ἐρασιμόλων»	282
K. Ζαφειρόπουλος, ἀρχιμουσικός ἐν Βάλια	289
Ἡ Μανδολινάτα Φαναρίου (ἀνδρῶν τριῆμα)	291
Ἡ πρό τοῦ κήπου τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου ἀκτὴ τῆς Ἀσκανίας λίμνης	309
E. Milok, γάλλος μουσουργός	311
Ἀλέξανδρος Καριμανλάκης	319
Ἡ Δ. πρόσοψις τοῦ ἐν Νικαίᾳ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως	330
Ὁ Ὀρφεὺς θρηνῶν τὴν Εὐρουδίην του	331
M. Gravinga, Ἰσπανὸς μελοποιός	331
Κορνήλιος Μισαηλίδης, ὀξόφωνος ἐρασιμόλος	332
«Ὀμιλος τῶν ἐρασιμόλων» ἐν τῷ «Φιλοκτῆτη»	339
Ἡ κηδεῖα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ μετὰ πενθίμον μελοποιίας	341
Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ψαλτήριον, μουσικὸν ὄργανον τῆς μουσικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τοῦ ἔ. 1883,	343
N. Γ. Πολιτῆς, Καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου	354
Ὁ γάλλος μουσουργός J. Massenet	354
Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Ἀμασειᾶς κ. Γερμανὸς Καραβαγγέλης	359

ἀπο τοῦ Α. Ἰ. Ἐργίου 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11